

DOMOVINA

Upravištvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 72

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 7-50 Din, polletno 15 Din, celoletno 30 Din; za inozemstvo: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Prvo zasedanje naših novih deželnih zborov

Dne 23. februarja so se prvič zbrale po vsej državi oblastne skupščine, naši novi deželni zbori. Zakon o uvedbi samouprave je bil sklenjen že leta 1922., a se ni mogel izvršiti, ker so ga zdaj radikali, zdaj klerikalci in radičevci zadrževali. Pri nas pada glavna krivda na SLS, ki vedno kriči, da zahteva avtonomijo, a je vse storila, da jo prepreči.

Že prve seje mariborske in ljubljanske oblastne skupščine so pokazale, da hoče SLS postopati po načelu: «Mi in samo mi». Akoravno predstavljajo napredni poslanci v skupščinah velik del slovenskih volilcev, in to kulturno in politično najzrelejših, so klerikalci tako v mariborski kakor v ljubljanski skupščini sprejeli, ne meneč se za svarila naprednih poslancev, tak poslovnik, da bi bilo mogoče opozicijo popolnoma udušiti. Toda pokazalo se je, da razpolagajo napredni poslanci s tolikim znanjem, da nastopajo s tako stvarnostjo in neustrašenostjo, da si bodo klerikalci morali dobro premisliti vsako nastitnost.

Boječ se napredne kontrole, ki bi jim stalno gledala na prste, so klerikalci izvolili v Mariboru in Ljubljani oblastni (deželni) odbor, v katerem niso dali opoziciji nobenega mesta. Ko so jih napredni poslanci opozarjali, da SLS vendar pri vsaki priliki zahteva proporc, t. j. zastopstvo manjšine, so dobili odgovor, da proporc ni mnogo vreden! Naravno, kadar proporc ni ugoden za SLS, takrat ga odklanja. Prav tako dela v Beogradu: kadar je v opoziciji je avtonomistična, kadar je v vladi, pa na vso moč podpira centralizem.

Obnašanje klerikalcev v oblastnih skupščinah je že rodilo dobro posledico: napredni poslanci brez razlike strank, zlasti pa samostojni demokrati in kmetijci, so videli, da bo treba proti klerikalni nasilnosti skupnega odpora in boja. Kar sama od sebe se je tu ustvarila napredna fronta, ki je složno nastopala. To je dobro znamenje in dokaz, kako prav ima SDS, ko stalno kliče naprednjakom: združite svoje sile proti skupnemu sovražniku!

Naši napredni poslanci so takoj v prvih sejah pričeli s stvarnim gospodarskim delom. Vložili so nebroj dobro utemeljenih predlogov za razne krajevne potrebe, tikajoče se kmečkih, obrtniških in delavskih vprašanj, o katerih bomo še poročali. Vse svoje sile pa so zastavili, da obvarujejo ljudstvo novih bremen ter pridobijo novim samoupravam

nazaj nekdanjo deželno imovino in stare deželne dohodke, ki jih sedaj pobira državna blagajna. Sem spadajo zlasti trije glavni njihovi predlogi: 1.) da se sklene, da se v mariborski in ljubljanski oblasti ne smejo predpisati nobene nove davščine; 2.) da novi oblastni odbori takoj vzamejo v posest ogromno bivšo deželno imovino, ki jo sedaj upravlja država in katere vrednost znaša samo v ljubljanski oblasti okrog 300 milijonov dinarjev, in 3.) da naj država takoj prepusti oblastnim samoupravam vse one davščine, ki so bile nekdanj deželne, a jih sedaj sama pobira. Človek bi mislil, da bodo tudi klerikalci vse te predloge podprli in sprejeli. Zgodilo pa se je ravno narobe. Odklonili so prvi in tretji predlog, drugi predlog pa so sprejeli šele po dolgem boju! Klerikalci pravijo, da se zanašajo na vlado, da bo že ona vse potrebno storila. Lepi avtonomisti!

Kot pravi lažjavtonomisti so se izkazali tudi, ko je dr. Kramer stavil predlog, naj

skupščina protestira proti temu, da jo je vlada s posebno naredbo od 18. februarja postavila popolnoma pod policijo finančnega ministra, ki je s tem ukrepom kleroradikalnega režima postal pravi gospodar naših samouprav. Klerikalci so ta predlog odklonili, češ, vlada že ve, kaj dela. Kaj bo pa jutri, ko oni ne bodo več v vladi?

Začetki novih oblastnih samouprav so več kakor skromni. Denarja ni nikjer. Klerikalci so napovedovali, kako bo «njihova» vlada z državnimi sredstvi omogočila prvo delovanje oblastnih skupščin. Do sedaj ni dala beliča, obljublja pa za ljubljansko oblast celih 700.000 Din! To se pač pravi norčevati se iz cele stvari.

Napredni poslanci, ki jih v ljubljanski skupščini vodi dr. Albert Kramer, v mariborski pa poslanec Lovro Petovar, so v polni meri pokazali, kako resno in temeljito ter tudi učinkovito znajo zastopati interese našega ljudstva. Ni jih mnogo, a reči se mora, da pomenijo po svoji sposobnosti, pridnosti in delavnosti več kakor celi tucati klerikalcev.

Oblastne skupščine so zaenkrat odgojene. Menda v aprilu se bodo zopet sestale, da bodo razpravljale o proračunu.

Naše kmetско ljudstvo pod križem davčne preobremenitve

(Dopis z dežele)

Že pred vojno so nas trli previsoki davki, davčne doklade ter po vrhu še razne cerkvene dajatve, da smo komaj dihali. Marsikateri kmet in obrtnik je pod težo vseh teh bremen opešal. Po koncu vojne smo upali, da se bo obrnilo na bolje, da se bodo vsa huda bremena pravično razdelila in deloma odpravila. **Predvsem smo upali, da se bo odpravila srednjeveška bera.**

Vse cerkveno premoženje naj bi bilo pod nadzorstvom vseh župljanov, ki bi si izvolili v to svrhu poseben odbor. Tako smo upali, a smo se bridko zmotili in tudi še nimamo tako hitro pričakovati uresničenja teh naših že starih želja in zahtev.

Doživljamo baš nasprotno. Davki, razne doklade in cerkvene dajatve nas vedno huje tišče. Klerikalci, ki so tudi po vojni bili ves čas najjezičnejši, so pokazali zadnje tedne, ko so prišli do krmila v vladi, da sta jih samo jezik in obljuba in nič drugega. Vemo, da se ne da kar čez noč vse obrniti, a vsaj dobro voljo naj bi pokazali.

Zavedamo se, da morajo biti davki, a ti naj bodo pravično razdeljeni. Kako pridejo naši siromašni kmetje do tega, da plačujejo mnogo večje davke kakor kmetje v južnih krajih naše države, celo večje kakor veliki kmetje v Banatu, kjer se več žita raztrese pri žetvi in pospravljanju, kakor ga pridela naš najboljši kmet. Po vrhu vsega pa še ogromna razlika v obdelovanju. Naš kmet gara in se peha z nikdar zadostnim gnojenjem,

a v Banatu je rodovitna zemlja in na ravnem, obdelovanje je lahko in brez gnoja. Ti bi morali plačati temu primerno mnogo več kakor mi, a je ravno narobe.

Prav tako ni ne duha ne sluha o odpravi bere. To srednjeveško trdo kmetško breme bi se moralo, če se že ne odpravi, vsaj pravično razdeliti na vse sloje.

Vsakovrstne poprave in naprave pri cerkvah, župniščih in raznih župniških poslopih presegajo tudi že vse meje. Župniška posestva bi vendar morala večinoma toliko dohodkov dajati čez užitek, da bi se lahko župnišča in k njim pripadajoča poslopja popravljala in napravljala iz prejšnja dohodkov. Kdo pa prispeva za popravila kmetom, ki imajo pretežno majhna posestva, od katerih živijo ne samo posamezni posestniki, temveč tudi njihovi rodbinski člani, kakršnih župniki nimajo? Po vrhu tega pa imajo župniki še druge dohodke (od maš, pogrebov itd.), ki jih kmetje nimajo.

Mnogo stroškov prizadene tudi nabava novih zvonov. Tu se navadno reče: V razmerju davkov, ki jih plačuješ, boš dal tudi za zvonove! Kdor ne da, ker mogoče sploh ne more dati, se mu zagrozi, da ob smrti njegovih in njegovih svojcev ne bo zvonilo, kar se je zadnjič zgodilo neke pri Vrhniki.

Nekaj takega na deželi so tudi pokopališča. Ta moramo mi, oziroma občina, napravljati in vzdrževati, a besede pri tem nimamo nobene. Tudi tukaj je že čas, da se stvar izpremeni.

Velika bremena tarejo nas kmete. Kdaj se bodo olajšala, je težko prerokovati. Le to pa lahko trdimo, da od klerikalcev zastoj pričakujemo rešitve, saj so sedaj, ko so v vladi, imeli priliko, da bi glasovali za predloge samostojnih demokratov, ki so zahtevali znižanje visokih davčnih bremen, oziroma odpravo nekaterih davkov, toda klerikalci so glasovali za neizpremenjene davke. Torej ne bo za nas boljše, dokler ne bo večina nas kmetov izpregledala, da

nas ima klerikalizem samo za molzno kravo. Klerikalizem hoče obdržati kmeta v nevednosti in temi, ker se nevedni ljudje dačo laže skubsti. Zato izobrazbo med narod, ne tisto izobrazbo, ki sloni na zlorabi vere, temveč pravo pošteno izobrazbo, da bo naš človek videl dalje, kakor samo do lastnega plota. Potem bo klerikalizmu za vedno odzvonilo in z njegovim padcem bo prišlo blagostanje v deželo.

skupščini. — Ugovarjalo se bo, izvaja govornik dalje, da se ni izvedel proporc na celi črti. V demokratiški državi smo navezani na dobro organizirane stranke, vsaj v demokratiški državi si ne moremo misliti državnega ustroja brez organiziranih strank. Toda čim manj je strank in čim krepkejša se posamezne stranke, tem večja je garancija za uspeh parlamentarnega dela. Večina, ki je odgovorna za svoje delo in ki hoče nositi za to svojo odgovornost, zahteva, da je samo ona zastopana v predsedstvu in v oblastnem odboru. Omogočili pa smo tudi sodelovanje v posameznih odsekih. Vodilna načela novega poslovnika so naslednja: Novi poslovnik čuva avtoriteto predsednika. Predsednik je v modernih zastopstvih ona oseba, ki uživa zaupanje cele zbornice. Njemu smo zato prepustili, da odloča o načinu glasovanja. Mi bi radi, da bi bila oblastna skupščina aparat, ki bi bil kolikor mogoče poenostavljen in ki zahteva stvarne poslovne debate. Težiče vseh modernih zastopstev ni v govorih v zbornici, ampak v delu v odsekih. Odkrito povem, da hoče poslovnik onemogočiti obstrukcijo. Nato je poročevalec predlagal sprejem naslednje resolucije:

«Centralna vlada se poziva, da čimprej uzakoni določbo

glede imunitete poslancev oblastne skupščine»

kakor je to določeno za poslance Narodne skupščine. Če bo prevzela oblastna skupščina, nadaljuje poročevalec prof. Jarc, tako važne posle od državne uprave, je pač nujna in pravična zahteva, da se mi ne bo treba zagovarjati za to, kar bom jaz ali kateri od nas tukaj govoril in da ne bo imel nihče pravice, nas za besede, izgovorjene v skupščini, klicati na odgovor. Če ne bomo imeli proste besede, potem je konec našega dela. Tozadevno moramo glasno dvigniti svoj glas in zahtevati imuniteto za vse poslance oblastne skupščine.

Za prof. Jarcem je dal predsednik dr. Natlačen besedo poročevalcu manjšine dr. Dinku Pucu (Napredni klub), ki je med drugim dejal:

Nikakor ni bilo potrebno, da se je kot prva točka delovanja oblastne skupščine postavila preuredba poslovnika. Za prvo silo bi pač zadostoval še stari poslovnik. Po mojem mnenju je precej drugih bolj važnih zadev, ki bi jih bilo treba nujno rešiti. Vendar smo pristali na spremembo pravilnika in smo v odseku lojalno sodelovali. Konstatiramo, da je bilo naše upa-

Ljubljanska oblastna skupščina

Klerikalna večina uveljavila nasilen poslovnik, ki uvaja popoln absolutizem večine — Klerikalci odklonili predlog po takojšnji vrnitvi bivših deželnih davščin — Prvo zasedanje oblastne skupščine zaključeno

Na popoldanski seji ljubljanske oblastne skupščine dne 23. februarja t. l. so bili izvoljeni posamezni odseki in predloženi razni predlogi, ki naj pridejo v pretres na prihodnjih sejah. Uvodoma je predsednik dr. Natlačen sporočil, da so se klubi posameznih strank konstituirali, kakor sledi: Napredni klub (načelnik dr. Albert Kramer, podnačelnik Ivan Tavčar, tajnik Fran Zebal), ki šteje 6 članov; klub SLS, ki šteje 40 članov, je izvolil za načelnika dr. Antona Breclja, za tajnika dr. Milavca; načelnik kluba SKS je ing. Fran Zupančič. Na dopoldanski seji izvoljeni oblastni odbor je izvolil za svojega predsednika dr. Marka Natlačena, ki je obenem tudi predsednik skupščine.

Predsednik je nato prečital sedem predlogov, izmed katerih je vložil Napredni klub po dr. Albertu Kramerju tri predloge, nanašajoče se na sestavo proračuna. Predlagatelji so zahtevali, naj oblastna skupščina sklene, da ne bo nalagala nikakih novih davčnih bremen ter da naj ukrene potrebne korake, da se vrne oblastni skupščini premoženje bivše dežele Kranjske.

V tri po začasnem poslovniku določene odseke so bili izvoljeni: 1.) v proračunski in finančni odsek: dr. Albert Kramer (Napredni klub), Anton Skubic, Hinko Lebinger, Jože Brenčič in Jože Nemanjšič (vsi SLS). Ta odbor se je pozneje konstituiral tako, da je izvolil za predsednika Antona Skubica, za tajnika pa H. Lebingerja. — 2.) V odsek za uredbe in druge predloge: dr. Dinko Puc (Napredni

klub), dr. Jure Adlešič, dr. Ivo Česnik, prof. Evgen Jarc in prof. Ivan Mazovec (vsi SLS). Predsednik tega odseka je prof. Evgen Jarc, tajnik prof. Ivan Mazovec. — 3.) V odsek za pritožbe: Janko Bukovec (SKS), Jakob Jan, Matej Tomazin, Jože Tratnik in Peter Arnež (vsi SLS). Predsednik odseka je Jakob Jan, tajnik Matej Tomazin.

V ponedeljek 28. februarja t. l. se je vršila tretja seja oblastne skupščine ljubljanske. Poslanci so bili zbrani polnoštevilno. Vlado sta zastopala vladna svetnika dr. Andrejka in dr. Senekovič.

Po prečitaniu zapisnika in kratki debati se je prešlo na dnevni red:

poročilo odseka za uredbe o predlogu za spremembo poslovnika.

Poročal je poslanec prof. Evgen Jarc, ki je izvajal med drugim:

Novoizvoljeni oblastni odbor je v skupščinski seji dne 23. februarja predložil načrt spremenjenega poslovnika. Ta načrt je odkazala skupščina odboru za uredbe, ki se je posvečeval o njem v sejah dne 25. in 26. februarja in sklenil, da ga predloži skupščini z nekaterimi spremembami. Močno ljudsko zastopstvo rabi izdatno omeljitev nepotrebne govornjenja in birokratizma. Moderni parlamentarizem rabi predvsem uveljavljenje parlamentarne avtoritete predsednika in večine, ki nosi naravnost odgovornost za vse delo v

Soteščan:

Med trnjem in osatom

(Povest.)

(Dalje.)

«Po objubljeni stvari sem prišla,» je odvrnila. «Saj boste izpolnili besedo...»

«Kar sem rekel, sem rekel. Sedi, deklica, in pripravi košaro.»

Grivelj je tekel v trgovino, odkoder se je vrnil s polnim naročjem blaga in drugih drobnarij, s katerimi ji je napolnil košaro. Majhen ovitek ji je skrivoma vtaknil za predpasnik.

«Kaj pa je to?» je nalašč nekoliko ostrmela.

«Denar, petdeset tisoč, kot sva dogovorjena. Spravi in molči.»

«Saj veste, da bom molčala...»

«Trdno se zanesem. No, in drugače? Ali zadeva ugodno poteka?»

«Vse je v najlepšem redu. Tudi Martin se je umiril. Le nesrečo mi obetajo, kar kosajo se med sabo, kakor da bi šlo za stavo.»

«Da le ne slutijo, kaj je med nama! To bi bilo najhujše, druga se ne boj. Kaj bo uganjanje: kjer je denar, tam je blagostanje!»

«Tako si mislim...»

«Torej čestitam, Lojzika. Bog daj srečo! Kar sem ti dal, pa ni vse, še vedno se bo kaj dobilo in da veš, na tihem bom otroku oče...»

Dekle je prikimalo in odšlo s košaro. Komaj je bila kos tolikemu bremenu, večkrat ga je morala odložiti ter si nekoliko oddahniti. Znoj ji je lil čurkoma po obrazu.

Medtem ko je lezla proti Lanišču, je Čepin razmetaval karte pri Urbinu in begal Martina z nezgodami v novem stanu. Kadarkoli je

zini, je govoril o križih in nadlogah, o prepiru in nezvestobi.

«Še je čas, da kreneš z nesrečne poti,» ga je nagovarjal.

«Ne morem. Tako daleč sem prišel, da se ne morem vrniti.»

«Lojza ni zate, Martin. Karte pravijo, da se ti bo izneverila...»

«Tega ne verjamem. Nisem vraževernik.»

«Hudobna je in odurna. Srečo sem ji voščil, pa me je zapodila.»

«Sitnarili ste in se vas je naveličala...»

«Vrata mi je pokazala. Tega ni storila iz krotkosti ali iz usmiljenja.»

«Poslušaj, Reza, tako se bo nama godilo,» je Urbinc potožil svoji ženi. «Raj sva imela na zemlji, iz katerega bova skoro pregnana.»

«Vaša hiša je na dobrem glasu,» je potrdil berač. «Lojza jo bo omeglila...»

«Nikar nas ne begaj,» mu je Martin prepovedal. «Jaz ostanem gospodar.»

«Vrag je hudobna ženska. Martin, to si zapomni!»

«Nečaj s svojimi predsodki. Sicer tudi jaz ne bom mogel drugače ravnati...»

«Nikar ne odganjaj siromake,» ga je mati opozorila. «Kak dar mu daj, da nam blagoslova ne odnese!»

Martin mu je vrgel nekaj drobiža, nakar se je odstranil. Čepin pa je sitnaril, dokler ga ni Urbinka obložila z darili in nalila s pijačo. Za plačilo ji je povedal srečo, katero bo uživala v sinovi nesreči. Pozno v noč je odkrevljal proti svoji bajti.

Po večerji so se našli Urbinčevi na važnem pomenku. Oče je modroval na zapečku, mati pri peči, Martin pa je slonel za mizo globoko zamišljen.

«Kmetija je dobro urejena,» je hvalil oče Urbinc. «Ako zavoziš, bo tvoja krivda. Breme ti nisem naložil, ker vem, kako jih je težko nositi. Ančka in Matej sta izplačana, obema sem priskrbel dom, da ne bosta na starost tukaj za napotje. Samo nama boš odšel izgovorjeni priboljšek. Dokler bova moga, bova gledala nate.»

«Tudi Lojze se bomo privadili,» je ponehala mati s svojimi pomiselnimi. «Nazadnje bo morda dobra gospodinja. Sprejela jo bom kot lastno hčer, ne bo se mogla pritoževati.»

«Gospodar je kot voznik,» je razlagal oče na zapečku. «Ako slučajno zapelje pod pot, nategne vajeti in zavije v drugo smer. Kadarkoli prevrne, vzdigne in naloži. Po klancih je previden, k vozu stopi in porine, če je treba, navzdol pa sede na voz in zavre.»

«Pa z bičem včasih zamahne,» se je Martin otožno pošalil.

«Spreten voznik ne rabi mnogo biča,» ga je oče zavrnil. «Kjer se pretepajo, ni blagostanja. Potrpeti mora človek, potrpeti in pa delati, delati. To sta dve čarodejni sredstvi, ki delata čudeže.»

«Koliko bo neki dote?» je mati vprašala radovedno.

«Kakih dvajset tisoč in bala po vrhu.»

«Dota je sicer beraška,» jo je ponižal Urbinc. «Vendar ti radi tega ni treba žalovati. Še toliko bi ne bilo treba, ker pri nas smo založeni.»

«Najrajši bi videl, da bi nič ne prinesla.»

«Naj prinese, Martin, naj,» je mati popravljala sinovo mnenje. «Ako že ne zaradi nas, pa zaradi drugih. Vse bo še prav prišlo, nič se ne brani.»

nje v marsičem razočarano. Nismo našli pri stranki večine tistega pojmovanja, ki je potrebno, ako hoče, da bo oblastna skupščina mogla uspešno delovati. Načrt poslovnika je ta, da se moramo sedaj boriti

za popolno nepristranost, za svobodo govora in za kontrolo.

Ki jo moremo izvajati nad delovanjem oblastne skupščine. Ta načela: prvič poštenost in uspešno delovanje, drugič svoboda govora in tretjič kontrolo, so po novem poslovniku kršena. Parlamentarizem je nujno potreben v demokratičnih državah. Toda, če hočemo parlamentarizem držati, mora biti dana možnost, da se krešajo mnenja; potrebno je, da se zasigura svoboda govora in da je zasigurana kontrola. Gospodje! Ako se prepričate, da bi manjšina svobodno izražala svoje mnenje, da bi neovirano stavila predloge in kontrolirala delovanje večine, potem je jasno, da odloča izključno večina. Večina sicer nosi odgovornost za vse poslovanje oblastne skupščine, toda poslušati mora tudi glas manjšine. Zakaj odrekate manjšini v plenumu pravico sodelovanja, zakaj stavite v poslovnik določbe, ki dajejo predsedstvu možnost, da manjšino zadavi? Vi sicer pravite: Mi bomo lojalno postopali. Mogoče, a garancije za to nimamo v poslovniku. Poslovnik mora tudi ščititi manjšinsko pravo (medklic: «In Vaše obstrukcijske težnje!»). Teh nismo imeli in jih ne bomo imeli. Vsi moji tovariši so v tem pogledu enega mnenja z menoj. Mi smo za trezno delo in ne bomo obstruirali. Saj Vas bo narod obsodil, če boste slabo gospodarili.

Po raznih medklicih in ugovorih je dr. Puc nadaljeval: Če se sprejmejo v poslovnik določbe, ki onemogočajo manjšini, da bi pri kakem predlogu sploh ne mogla govoriti, če se ji onemogoča, staviti nujne predloge in interpelacije, potem je to

diktatura večine

in o parlamentarizmu ni več govora. Vi uvajate volilni red, ki onemogoča manjšini zastopstvo v predsedstvu in v oblastnem odboru. V odsekih je večini omogočeno, da vsak hip izključi manjšino. To je davljenje manjšinskega prava in Vi niste več upravičeni, ako vztrajate pri tem, da bi se imenovali demokratična in parlamentarna stranka. Manjšini morate dati pravico, da vrši kontrolo,

Gospod poročevalec je rekel, izvaja dr. Puc dalje, da je poročevalec zasiguran za odseke, izključen pa za

predsedstvo in za oblastni odbor. Kako se to strinja z zaščito manjšinskega prava? Govorilo se je o moči predsednika Res, predsedstvu se daje s tem poslovnikom absolutna moč v roko. In reči moram, da bi na to ne pristal, tudi če bi sedel na mestu cenjenega gospoda predsednika naš pristaš. Take moči nima predsednik po poslovniku nobenega parlamenta, in ni prav, da je baš v naš poslovnik prišla taka določba. Jaz se sicer zanesem na to, da bo naš predsednik nepristranski, dasi tega v otvoritvenem govoru ni posebej poudarjal. Toda, če se zanašam na nepristranost gospoda predsednika, pa ne moremo popolnoma verjeti v nepristranost oblastnega odbora. Že v teh par dneh imamo v tem pogledu izkustvo, da se hoče večina absolutno identificirati z oblastnim odborom in predsedstvom. Od strani večine se nam je namreč reklo, da bo odsek predložil načrt poslovnika; v resnici ga je pa predložil oblastni odbor. Ko so prišli gospodje od večine v odsek, niso prinesli s seboj odsekovskega načrta, ampak že predelan načrt. Ta novi načrt določa, da mora predloge podpisati 15 članov, tako da jih opozicija sploh ne more staviti, dočim je prvotni načrt zahteval samo osem podpisov. Jaz sedaj ne vem, kdo je stavil ta predlog, ali so ga stavili člani odseka, ki so pristaši Vaše stranke, ali pa ga je stavil oblastni odbor. Svarim pred tem, da bi se Vi postavili na stališče, da je oblastni odbor samo za večinsko stranko. Oblastni odbor je urad, ki mora biti nepristranski za večino in za manjšino, za davkoplačevalce z one in s te strani. (Živahno odobravanje pri manjšini.) Oblastni odbor mora paziti na to, da ne bo postal strankarska institucija SLS!

Strinjamo se s tem, da se omeji v skupščini neprestano govorjenje, toda zahtevati pa moramo zase pravico govora. Svarim gospode, da bi ta poslovnik, če se bo sprejel, kakor je predlagan, izvajal preveč po mrtvi črki. Če se bo to zgodilo, bodite prepričani, da bo narod izgubil zaupanje tudi v to skupščino, ki je po zakonu ustanovljena samo za to, da gospodarsko pomaga narodu. Če se bo poslovnik izvajal tako, kakor bi bilo po besedilu mogoče, potem je bolj pametno, da gremo takoj domov.

Radi tega, ker

naš poslovnik ne varuje dovolj stališča parlamentarizma in svobode govora,

bomo glasovali v načelu proti njemu.

Po izvajanjih dr. Puc je dobil besedo inž. Franc Zupančič, ki je med drugim protestiral proti temu, da se je načrt novega poslovnika dostavil šele tik pred sejo, češ, da je v tako kratkem času nemogoče proučiti ves osnutek.

Predsednik dr. Natlačen je po odgovoru na očitke podal besedo dr. Albertu Kramerju, katerega izvajanja so v glavnih obrisih naslednja:

Ko smo prvič sedeli v tej dvorani, je dr. Puc stavil na večino vprašanje, ali hoče sodelovanje manjšine ali ne, in Vi ste soglasno vsi zaklicali: «Hočemo!» Prav. Toda lepi besedi morajo slediti tudi dejanja. Svoje besede ste, gospodje, ilustrirali z dejanjem tega poslovnika, katerega bistvena vsebina je, da korenito postavi na laž Vašo besedo ter onemogoči sodelovanje manjšine. V novem poslovniku je izvedeno načelo mi in mi sami. Kar mi rečemo, kar mi določamo, samo to se more zgoditi. Vi opoziciji odrekate pravice, ki so običajne v vsakem parlamentu. Toda mi zahtevamo zase pravico, da sklepe, ki jih ustvarja večina in za katere nosi skupščina odgovornost, delamo skupno z vami. Vi ste nam

v tem poslovniku pokopali zakonite pravice govora,

razen tega pa, ako hočemo mi staviti nujen predlog, nam je to popolnoma nemogoče, kajti predlog mora imeti podpis najmanj 15 poslancev. Vi ste nam odvzeli pravice, katere imajo vsi poslanci v vsakem parlamentu. Gospodje, v Narodni skupščini, ki šteje 315 poslancev, ima vsak pravico tako do samostojnega predloga in do nujnega predloga kakor do interpelacije: v ljubljanski oblastni skupščini tega ni.

Mi do sedaj ne dvomimo v nepristranost skupščinskega predsedništva, akoravno za to nimamo nobenih garancij. Predsednik ni postavljen za šefa te oblastne skupščine, ampak je on samo nekaj prvi med enakimi, to se pravi za prvega izmed nas, on zastopa našo skupno voljo. On pa ne sme biti komandant oblastne skupščine, za katerega ga postavlja novi poslovnik na način, o katerem moramo reči, da je edin v Evropi. Ne maramo zase nikakih predpravil. Dvigamo le svoj glas, da odstranite iz poslovnika vse nezakonitosti.

Pravi parlamentarizem zahteva svoboden razgovor. Na žalost pa moram konstatirati, da ste v poslovniku postavili možnost, da vsak govor manjšine zadavite. Kakor hitro bo ta Vaš poslovnik sprejet, bomo mi od-

«Menda pripravljajo veliko ženitovanje. Telico so zaklali,» je vedel oče Urbinc.

«Jaz ne bom nikogar povabil,» se je odločil ženin.

«Sosedje moraš,» je hotela mati. «Vsaj v cerkev morajo s teboj. Stare navade ne smemo opustiti. Za to ni treba nikakih posebnosti: v delovni obleki stopi do sosedov takole zvečer, ko so povsod doma.»

«Pa nekoliko veselejše se drži,» ga je oče izpodbujal. «Saj ne pojdeš velevat na pogreb.»

Martin je radi vabljenja poslušal mater, ni pa mogel ugoditi očetu s tem, da bi bil postal živahen. Sosedje so govorili, da tako poparjenega ženina še ni bilo v Razorju. O ženitovanju sploh ni maral govoriti, najbolj mu je ugajal tisti, ki mu ga ni omenil. Kljub temu pa se mu je z brzimi koraki bližal usodni dan poroke.

Godci, ki jih je najel Gorenc, so imeli nalog, zbrati povabljenе svate ter jih privedi z ženinom na Lanišče. Številno so se odzvali na ponovno vabilo, brez katerega bi bili mnogi izostali. Nabirali so se pred hišo, čakaje ženina, ki se je obotavljal z raznimi izgovori. Nekateri so ga priganjali, zakaj čas je bil pičlo odmerjen in župnik se točno drži ure, določene za poroko.

«Kar naprej pojdi,» jih je silil ženin. «Do Lanišča vas bom dohitel.»

«Brez tebe ne gremo po nevesto,» so ga soglasno zavrnil.

«Saj pridem za vami...»

«Skupaj ali pa nič,» so vztrajali povabljeni.

«Vidite, kako težka je ločitev od samskega stanu,» sta se godca norčevala. «Kar pojdi, ženin, pa malo zajokaj, ako ne gre dru-

gače. Sicer te bomo nesli kot Kitajci mandarina. — Pomignila sta nekaterim svatom, ki so ga bliskoma zgrabili in dvignili čez prag.

«Zdaj ne smeš nazaj,» mu je prepovedal godec, ko so ga postavili na tla.

«Pojdi, pojdi, Martin,» mu je pomignila mati. «Urdo bo, ako zamudite.»

«Še v hlev bi šel pogledat...»

«Od živine se pa le poslovi,» mu je godec dovolil.

Ko se je ženin vrnil iz hleva in ga je mati oškropila z zelenikovo mladiko, namočeno v blagoslovljeni vodi, so ga vzeli svatje medse in odkorakali med godbo in vriskanjem navzgor na Lanišče. Nevesta jih je čakala pred hišnim pragom ter je po običaju vsakemu podala roko. Samo Martin se ji je izognil nekam za hlev, kjer je počakal, da je odšla k svatom v sobo. Ti so ga že pogrešili ter se popraševali, kam je izginil.

«No, Martin, kam si se pa zamaknil?» ga je klical Gorenc, nejevoljen na njegovo čudno obnašanje. «Ali si bolan, da si tako otožen?»

«Nekaj sem se prehladil,» se mu je zlagal zaradi lepšega.

«Danes morajo nehati vse bolečine. Čašico čaja boš popil, pa boš ozdravljen; nimaš boljšega sredstva zoper prehlajenje.»

«Pustite me, sam si bom poiskal zdravila.»

«Kje, za kriščevo voljo? V hišo pojdi med svate, da se razvedriš.»

«Ni vredno začeti. Skoro bomo morali oditi.»

«Tako se pa ne mudi. Še dobro uro imamo časa.»

Zgovorni Gorenc bi ne bil nič opazil, ako bi ne bila priskočila godca in nekaj svatov,

ki so dvignili ženina ter ga nesli za mizo med svate. Vendar ga niso mogli pregovoriti, da bi bil pokusil pijačo ali se dotaknil kake jedi.

V glasnem pregovarjanju je potekla ura, svatje so vstajali od polnih miz ter se pripravljali na odhod. Godca sta jih zbrala v pare ter stopila sprevodu na čelo. Priklopila se mu je nevesta, nekoliko objokana, v beli obleki z vencem na glavi. Spremljale so jo številne družice, ozaljšane s cvetjem in z okraski. Daleč za njimi je stopal ženin s kislim obrazom v družbi postarnega soseda.

Na koncu vasi blizu Čepinove bajte so svatje začutili močen smrad. Berač se je maščeval nad nevesto ter ji je «na čast» zažgal kup starih cumj, cokol in druge «opotije». Neprijeten dim se je valil naravnost na cesto med svatovski sprevod. Vmes pa so odmevale Čepinove besede: «Ne bosta in ne bosta srečna! Amen.»

Po poroki se je hotel ženin umakniti ženitovanju, a ga je pregovoril oče starešina z novico, da je povabljen župnik, ki jih je obljubil počastiti. Kmalu so pozdravili svatje svojega dušnega pastirja ter ga posadili na časten prostor, tako da je gledal ženinu v obraz. Le godcem ni prijala njegova navzočnost, ker si niso upali uganjati neumnosti in napravljati nepotreben hrup.

Tesno ob župniku je sedel oče Gorenc. Bila sta si prijatelja, zato je bila njegova hiša v župnišču dobro zapisana. Tudi Martina ni mogel zapostavljati, vendar ga je smatral za človeka, ki ga je treba pripraviti za nazoro. Vse upanje je stavil v nevesto, da prevzame to nalogo.

«Midva se sicer ne poznavata, kakor se poznamo z drugimi fanti,» je pošepnil Martinu.

visni od Vaše milosti, ali smemo govoriti ali ne. Toda, mi nočemo in nočemo biti odvisni od Vas, mi hočemo imeti v poslovniku ugotovljeno pravico do govora.

V novem poslovniku je

onemogočena tudi kontrola delovanja v odsekih.

Odseki so tako rekoč aparat oblastne skupščine, da nam ni treba na plenarnih sejah neposredno reševati vprašanj. Radi tega je za javnost ravno tako važno vedeti, kaj se godi v odsekih, kakor na plenarnih sejah oblastne skupščine.

Ignacij Sitar (soc.) se je priključil izvajanjem predgovornikov in je izjavil, da bo glasoval proti poslovniku.

Ivan Tavčar (Napredni klub) pravi med drugim: Poročevalec se je indirektno izrekel proti proporc in to je treba konstatirati, da se vidi, da stranka, katere zastopnik je gospod poročevalec, sicer vsepovsod zagovarja proporc in načelo demokracije, pri tem poslovniku pa se ni držala tega temeljnega stališča.

Dr. Juro Adlešič (SLS) odgovarja, da novi poslovnik svobode govora ne omejuje, ampak vsakemu poslancu je pravica do svobodne besede zajamčena. Določbe poslovnika hočejo doseči, da ne bodo govorniki govorili kilometrskih govorov, ampak da bodo kratki v svojih izjavah. Naš poslovnik mnogo bolj vpoštevata opozicijo, kakor jo je vpošteval poslovnik, ki ga je izdelalo ministrstvo. Pravilnik ministrstva določa število pet pri posameznih odsekih. Po našem, danes predlaganem poslovniku se pa ne bo treba združiti vsem strankam opozicije, da doblite zastopstvo v odsekih, kajti novi pravilnik določa deset odsekovih članov, zato bo lahko vsak klub posamezno udeležen v odsekovem zastopstvu. Radi tega je Vaše nezaupanje, da bo odbor nezakonito posloval in pritisnil opozicijo v stran, popolnoma neupravičeno. Danes smo slišali prve predloge odbora, ki so vendar taki, da je Vaše neznanje popolnoma odveč. V odsekih smo vsak predlog, ki je bil utemeljen in upravičen, sprejeli, posvetovali smo se o vseh možnostih, ki ste nam jih donesli, zato nimate vzroka, da prihajate z nezaupanjem. Predlagam, da se preide v specialno debato.

Specijalna debata o poslovniku.

Pri specialni debati je prosil najprej za besedo dr. Puc, ki je odgovarjal dr. Adlešiču: V bivšem dežel-

nem odboru je bilo določilo, da je sedem poslancev lahko že stavilo svoj predlog, torej je manjšina vselkar lahko prišla do besede; pri nas pa ste izračunali, da šteje manjšina 12 članov in zato ste stavili v poslovnik določilo, da more šele 15 poslancev staviti predloge, oziroma interpelacije. Gospodje SLS imate res veliko večino, ki ni sicer v nikakem razmerju z dejanskim razmerjem glasov, kjer si stojita nasproti 52.000 glasov proti 37.000 glasovom. Pa ne samo številčno niste v pravici, tudi po kvaliteti niso Vaši glasovi boljši.

Po medključih, kričanju in prerekanju je dobil besedo poročevalec prof. Jarc, ki je odgovarjal govornikom opozicije, na kar se je pričela razprava o poslovniku.

Izpreminjevalnih predlogov opozicije k posameznim točkam poslovnika klerikalna večina ni uravnavala

in je bil poslovnik v celoti sprejet.

Predsednik je sporočil, da sta k poslovniku predloženi še dve resoluciji. Prva poziva vlado, naj čim prej uzakoni določbe o imuniteti poslancev oblastnih skupščin, druga pa naroča oblastnemu odboru, naj posreduje pri železniški upravi, da se poslancem oblastne skupščine dovoli največja vozna ugodnost. Oba predloga sta bila sprejeta, drugi soglasno.

Po novem poslovniku so se nato vršile volitve še enega tajnika v oblastno skupščino in raznih odsekov. Za tajnika je bil izvoljen s 40 glasovi proti 12 praznim glasovnicam Gabriel Oblak. Glede odsekov so se zedinili načelniki klubov, da se razširi odsek za proračun in finance od 5 na 10 članov in 10 namestnikov. Prav tako odsek za oblastne uredbe. Dalje se ustanavlja nov odsek za kmetijstvo z 10 člani in 10 namestniki, nov odsek za javna dela z 10 člani in 10 namestniki ter odsek za zdravstvene, humanitarne in socialne zadeve s 5 člani in 5 namestniki, katerih število se

je na predlog Ivana Tavčarja povečalo na 10 članov in 10 namestnikov.

Naslednjega dne, 1. t. m., se je seja nadaljevala. Finančni odsek je stavil dva predloga: 1.) Oblastni odbor se pooblašča, da sme razpolagati za namene premičnin in za kritje drugih potrebščin skupščine z zneskom 700.000 Din. 2.) Oblastni odbor se pooblašča, da pripravi potrebne prostore za oblastno skupščino in oblastni odbor. Predloga sta bila z večino glasov sprejeta. Soglasno je bil sprejet predlog: Oblastni odbor se pooblašča in poziva,

da nemudoma prevzame vso imovino bivše dežele Kranjske

v posest in porabo in da ukrene takoj vse korake, da se prenese vse nepremičnine, ki so bile last bivše dežele, v zemljiški knjigi na ime ljubljanske oblasti.

Večina pa je odklonila predlog dr. Kramerja, po katerem se vlada poziva, naj poatom amandmanov v finančnem zakonu izposluje od Narodne skupščine, da se vse bivše deželne in sedaj inkamerirane doklade prepuste samoupravam. Istotako je bil odklonjen predlog dr. Kramerja, naj se oblastni odbor že vnaprej izjavi, da se bo pri sestavljanju prvega oblastnega proračuna izognil vsaki novi davčni obremenitvi in da se ne bo poslužil na podlagi člena 75. zakona o oblastnih samoupravah pravice nalaganja oblastnih doklad do 50 odstotkov. Končno je bil odklonjen predlog dr. Kramerja, po katerem naj bi skupščina ugotovila, da je centralna uredba z dne 18. februarja t. l. protipostavna, zaradi česar naj se ob prvi priliki vložijo pritožba na državni svet. Sprejeti so bili še nekateri predlogi. Pred zaključkom seje so se sestavili na novo vsi odseki razen enega za prošnje in pritožbe. Predsednik dr. Natlačen je nato naznanil, da ima finančni odsek svojo sejo 8. marca ob pol 11. v hiši Kmetijske družbe. Nato je zaključil sejo in odgodil skupščino na nedoločen čas.

Mariborska oblastna skupščina

Tudi v mariborski oblastni skupščini klerikalci niso prepustili v oblastnem odboru opoziciji niti enega mesta, da se tako izognejo vsakršni kontroli. Oblastni odbor bo štel pet članov ter so izvoljeni v njega izključno le klerikalni pristaši, in sicer: predsednik

dr. Leskovar; člani: Alojzij Supančič, Marko Kranjc, dr. Veble in Jurij Kugovnik. Tudi za namestnike, ki jih je deset, so izvoljeni sami klerikalci.

V popoldanski seji dne 23. februarja so bili izvoljeni posamezni odseki. Glasovanje se je vršilo z listki.

«Pač pa te moram pohvaliti: nevesto si znal izbirati kakor nihče drugi v moji fari. Take, kakor je Lojza, so redko sejane. Sam Bog te je razsvetlil!»

«Tako je bila božja volja,» je pritrtil oče Gorenc. «Vedno so me nagovarjali zanjo, pa sem ji branil in branil. Martinu pa sem rekel: Bog ti jo blagoslovi!»

«Očetov blagoslov otrokom hiše zida,» je razlagal duhovnik. «Hvaležen bodi, Martin, očetu za tako nevesto. Poglej jo, kako ji pristojna šopek na prsih in venec na glavi. Nedorolnost ji cvete na obrazu.»

Vidno je zardela nevesta po tem hvallisanju in Lojze je lezel za starešinov hrbet. Samo Gorenc se je čutil povišanega ter se je zahvalil gospodu za laskavo priznanje.

«Glejte, kako sta ginjena,» so se ženske na tihem pogovarjale.

«Sramežljivost je lepa čednost,» je hvalil župnik, da ju reši iz zadrege. «Ponosni sem na vaju, taki zakoni naj se vedno sklepajo v moji župniji!»

Godci so se dolgočasili ob peči in mladino so srbeli podplati po plesu, brez katerega svatba nima pravega značaja. Župnik je uganil, da moti zabavo ter se je blagohotno odstranil.

Zabava pa vseeno ni prišla do željenega viška. Ženin je bil vsak hip bolj slabe volje ter je v svoji nestrpnosti hotel zapustiti ženitovanje. Siloma je pritiskal na starešino, naj še pred večerom zaključi svatbo. Moral mu je ugoditi, nakar so se pričeli razhajati. Odšla sta ženin in nevesta s starešino in nekaterimi starejšimi svati, dočim so drugi ostali pri obloženih mizah do ranega jutra.

Stari Urbinc in Urbinka se svatbe nista udeležila. Ostala sta doma za varuha, tilha in zamišljena sta hodila okrog hiše, poslavljala sta se od gospodarstva, ki sta ga vodila trideset let vzajemno in sporazumno. Zato se nista mogla ubraniti solz ob zavesti, da stopata v ozadje in puščata prostor mlajšim močem.

«Tujka gre k hiši!» je vzdihnila mati. «Vedno sem se tresla pred tem trenutkom.»

«Novi prihajajo in stari se umikamo,» je potožil stari. «Tako se nam godi na stara leta!»

«Kako bo neki zdaj pri hiši pod novo gospodinjjo? Nič dobrega si ne obetam.»

«Gorje nama, če bi Martin umrl!»

«Tedaj bi se preselila k sinu na Privesje ali k hčeri v Hrastje...»

«Hudo je človeku pri srcu, ako mora zapustiti rodno hišo.»

«Zato pa nekateri ne dajo iz rok...»

Tako sta kramljala skoro vse popoldne, obujala kesanje in žalovala. Končno sta se zedinila v zaključku, da je prav, ako se na starost odpočijeta in pripravita na smrt.

Kmalu po večernem zvonjenju je Martin privedel svojo nevesto. Urbinka jo je pozdravila z glasnim jokom, takoj nato pa se ji je vrgla okrog vratu in poljubovanja ni bilo ne konca ne kraja.

«Zdaj si moja ljubljena hčerka,» jo je pritisnila na zgubančeno lice.

«In vi ste moja zlata mamica,» se je silila nevesta, da ji vrne prijaznost.

Na vrsto je prišel tudi oče Urbinc, ki ni bil vafen laskanja in je nevesto v povračilo za njeno ljubeznivost božal po obrazu.

(Dalje prih.)

Ivan Albreht:

Zgodba o Brlogarju

(Sen iz davnine.)

(Dalje.)

Janeza je obšla groza, ko se je spomnil prizora v podzemeljski jami. Tajna sila mu je tako zaklepala besedo, da je bilo čuti samo jecljanje, ko je skušal govoriti. Njegov strah se je še povečal, ko je opazil, da se je Alenka nenadoma zresnila.

«Nekaj veš, pa mi prikrivaš,» je žalostno vzdihnila in je bila bleda ko stena.

«Kaj naj vem?!»

«Očeta si videl!»

Njene sicer tako krotke oči, da ne more nobena srna imeti krotkejših, so bile pri teh besedah resne in stroge.

«Povej!» je ukazala in stopila tesno predenj.

Skalarjev se je počasi dvignil in jel pripovedovati, kje je bil in kaj je videl in slišal. Alenka je spočetka samo poslušala, potem pa se je kakor brez uma vrgla na tla in začela tako mило jokati, da se je Janezu trgalo v prsih srce.

«Oh oče, nesrečni moj oče,» je tarnala venomer in se nikakor ni dala potolažiti. S težavo je Janez izvedel, da je jel Brlogarja pred nekaj časom motiti in mamiti denar. Nekdaj srečna družina je naenkrat začela trpeti, ko je prišel v hišo na zunaj žal gospod, ki ga pa Alenka že ob prvem srečanju ni mogla trpeti. Jel je prigovarjati očetu, naj se ne ukvarja samo s prodajanjem orglva, ampak naj začne tudi gostilno, kar bo gotovo nov vir dohodkov. Oče je ubogal, toda gostilna se ni

Izvoljeni so: v finančni odsek: dr. Veble (SLS), Hrastelj (SLS), Petovar (SDS) in dr. Goričan (NRS); odsek za uredbe: dr. Ogrizek (SLS), dr. Ravnik (NRS), Stabej (SLS), dr. Šebastian (HSS); v odsek za prošnje in obtožbe: Kranjc (SLS), Rozman (SLS), Janžekovič (SLS) in Neubauer (HSS). Na predlog dr. Ogrizka so izvolili še poseben odsek za spremembo poslovnika. V ta odsek pa so klerikalci izvolili izključno svoje ljudi in niso pripustili sodelovanja nobene opozicijske skupine.

Naslednja seja je bila dne 25. februarja. Poslanec dr. Schaubach (SLS), ki je bil pri prvi seji zaradi bolezni odsoten, je položil prisego. Zapisnik zadnje seje je bil odobren. Sledila so poročila predsedništva o konstituiranju skupščinskih odsekov in strankarskih klubov. Klubi štejejo: SLS 42 članov (predsednik dr. Veble, podpredsednik Davorin Kranjc, tajnik Franc Hrastelj, gospodar Ovčar); Narodni seljaški klub (radičevci) 11 članov (predsednik dr. Ante Odić, podpredsednik Franc Hodošek, tajnik Lorber); klub SDS 6 članov (predsednik Lovro Petovar, podpredsednik dr. Novak, tajnik Finžgar); Socijalistični klub 3 člane (predsednik Grčar).

Tajnik Hrastelj je poročal, da je predložena predsedništvu cela vrsta predlogov. Predlaga, da se čitajo samo predlagatelji in kratka vsebina predlogov, ki se po večini nanašajo na razna cestna vprašanja, na regulacije rek in tokov, na podpiranje kmetijstva in vinogradništva, na zavarovanje zoper točo, na uvedbo jesenskih počitnic na osnovnih šolah, na izvedbo volitev v sreske samouprave, na razna železniška vprašanja, na vprašanja bolnic, na ustanovitve raznih kmetijskih in drugih strokovnih šol, na izenačenje zakonodaje v Prekmurju, na olajšanje obmejnega prometa, na uvedbo tranzitnega prometa z Madžarsko, na zgradbo mostu preko Mure, na vprašanje sezonskih delavcev, na razne poštno in telegrafске zahteve, na ustanovitev enoletne gospodarske šole ter kmetijsko-nadaljevalnih šol v Braslovčah in Zalcu. Predložena je tudi prošnja narodnega gledališča v Mariboru za podporo.

Sledijo predlogi skupščinskih odsekov, zatem preide skupščina na razpravo o predlogu odbora za novi poslovnik, v katerega imenu predlaga načrt poslovnika referent Marko Kranjc. Izjavi, da je nov poslovnik sestavljen na podlagi preizkušenega poslovnika bivšega kranjskega deželne odbora in na podlagi poslovnika Narodne skupščine.

Ker je bil načrt poslovnika izroččen vsem posameznim poslancem, so se na predlog poslanca Petovarja prečitale samo one točke, v katerih je odbor spremenil načrt z ozirom na predloge posameznih klubov.

V splošni debati opozarja poslanec Grčar (soc.), da skuša večina vnesti metode, ki ne morejo podpirati rednega poslovanja. Že pri volitvi oblastnih odborov in predsedništva skupščine je večina pokazala, da ji ni mar sodelovanje manjšine. To svoje stališče je prenesla tudi v novi poslovnik. Z njim hoče večina manjšini tudi zamašiti usta, na eni strani s tem, da je tudi stvarna debata onemogočena in da se zahteva za vlaganje interpelacij po deset podpisov, torej šestine vseh poslancev. Ali se večina boji, da bi se kresale v skupščini ideje? Večina naj pomisli, da je naslonjena samo na šest tisoč glasov večine v narodu. Ali se večina boji, da bi duševna svoboda ubila samoupravo? V istem zmislu se izjavita tudi še poslanca Petejan (soc.) in Petovar (SDS). Načrt večine branijo dr. Veble, Koros in dr. Ogrizek.

Skupščina preide na specialno debato o novem poslovniku, ki se sprejme po predlogu večine z nekaterimi spremembami, predlaganimi po zastopnikih opozicije. Večina ponovno odkloni predlog poslanca Petovarja, naj se pripuste v predsedništvu skupščine tudi člani opozicije. Istotako odkloni predlog istega poslanca za proporc pri volitvah oblastnega odbora. Na predlog poslanca Petovarja se vnese določba, da se novinarji, ki se javijo pri predsedništvu, pripustijo na podlagi izdanih legitimacij na zanje določen prostor. Tudi se sprejme predlog poslanca Petovarja, da mora predsedništvo v primeru, da po odgoditvi zasedanja skupščine sklče novo sejo, poslati tozadavna vabila z dnevnim redom za prvo sejo vsaj pet dni prej. Kot uradni naziv na pečatu oblastne skupščine se določa:

Politični pregled

Najvažnejši dogodek zadnjih dni v beograjski Narodni skupščini je bila

radičevska obtožba notranjega ministra Maksimovića,

kateremu so se očitala nasilna dejanja proti radičevcem zlasti ob zadnjih volitvah. Z obtožbo notranjega ministra se je hotelo ugonobiti poleg korupcije drugo največje zlo v naši državi, to je

Oblastna skupščina mariborske oblasti kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Mariboru.

Pri točki o dnevnicah, ki jih določa poslovnik na 150 Din, predlaga poslanec Radiković (HSS), naj bi se določile dnevnice za v Mariboru stanujoče na 100 Din, za druge poslance na 130 Din. Predlog se odkloni ter ostane dnevnic 150 Din. Sprejme se predlog poslanca Petejana, da se uvedejo poslanske legitimacije, dalje predlog poslanca dr. Vebleta, da se pri noveliranju zakona o oblastnih samoupravah zagarantira oblastnim poslancem imuniteta. Odkloni se predlog posl. Möderndorferja in Petovarja, naj za nujne predloge zadostuje pet podpisov namesto deset. Na predlog poslanca Stabeja se sklene, da se določita v poslovniku še dva skupščinska odseka za socijalno politiko in za deželne kulturne zadeve.

Po končani specialni debati sprejme skupščina z večino glasov predloženi načrt.

Na predlog dr. Vebleta se določi število članov za vsak odsek na devet. Med strankami se je dosegel sporazum, da ima večinska stranka v vsakem odboru po šest, združena opozicija pa po tri člane. V finančni odsek so na tej podlagi imenovali klubi nastopne zastopnike: SLS: dr. Veble, Hrastelj, dr. Goričan, Stabej, Sagaž, Marko Kranjc kot člani in Litrop, Blatnik, Krefelj, Janžekovič, Davorin Kranjc in Bruderman kot namestniki; SDS: Petovar kot član in dr. Novak kot namestnik; HSS: Lorber kot član, Majezič kot namestnik; soc.: Petejan (Möderndorfer). V ostale odbore bodo imenovali klubi svoje zastopnike in jih sporočili predsedništvu do 10. marca.

S tem je bil dnevni red seje izčrpan in je predsednik dr. Leskovar javil, da bo prihodnjo sejo sklical pismeno, nakar se je zahvalil poslancem za udeležbo ter odgodil zasedanje na nedoločen čas.

zloraba uradnega oblastva. Jasno je, da je ta obtožba zahtevala natančno preiskavo, toda vladna večina v Narodni skupščini je bila drugega mišljenja in je pri glasovanju 26. februarja

zavrnila obtožbo.

152 poslancev je glasovalo proti obtožbi, a 134 zanjo. Med temi 152 poslanci je bilo seveda tudi 20 naših klerikalcev, ki so znova povedali, da je

obnesla, ker ni imel kdo piti. Ogljarji sami nimajo nič kaj odveč pod palcem, drugih ljudi pa pride tako malo mimo, da skoro ni vredno besede. Tudi z vinom oče ni imel sreče. Najboljše vipavsko vino se mu je kmalu skisalo in tako čudno zgostilo, da ni bilo za nikamor. Spričo tega je seve šlo kmalu vse gospodarstvo rakovo pot. Ko pa je bila najhujša sila, je jel spet hoditi tisti zelenjak, tisti zoprni gospod k hiši. Venomer je bil očetu za petami in neprenehoma sta nekaj šušljala in mešetarila. Mati Brlogarica je bila v skrbeh za svojega moža in ga je skrivaj pridno zalezovala. Čudno se ji je zdelo, zakaj mož tako molči in nekaj skriva pred njo, ko ji je vendar prejšnje čase vse zaupal in povedal. Oni dan se ji je potem posrečilo, da je skozi špranjo v steni videla, kako sedi gosposki tujec z Brlogarjem v čumnati. Ali, joj, groza! Tujcu, ki je bil odkrit, so štrleli izmed las rožički, s stola pa je visel nagnusen rep. Brlogarica je kriknila in od strahu omedlela, hiša se je stresla, jelo se je bliskati in treskati in vse je bilo navzkriž. Ko so prihitele hčerke po onesveščeno mater, ni bilo o tujcu ne duha ne sluha, oče pa je ves prepaden begal križem in venomer vpraševal, kaj se je zgodilo. Ko je mati pozneje jela praviti, kaj je videla in kako je prepričana, da je tisti strašni tujec sam peklenski zloděj, jo je oče pomiril, češ, da je bolna in da bo dal za maše. Odtlej res ni bilo tujca več k hiši in so vsi skupaj pozabili na ta dogodek. Ko pa se je približal njegov rojstni dan, je postajal oče Brlogar bolj in bolj nemiren in zamišljen. Rekel je naposled, da mora sam pogledati po ogljenicah, ker mu sicer ogljarji napravijo preveč škode, pa je šel z doma. Ker ga le ni bilo domov, so

mislili vsi, da ga je morda zadržala kakšna imenitna kupčija in da je moral kam dalje po opravkih. Dasi sicer brez skrbi, je Alenka na materino prigovarjanje le šla v gozd, da bi izvedela od ogljarjev, če jim ni oče morda kaj naročil.

Medtem ko je Alenka še jokaje pripovedovala, je v gošči zahreščal korak. Janez se je ozrl in zagledal Brlogarja.

«No, fant, ali tukaj kuhaš oglje?!» je narenčal Janeza, vendar ni bil videti več tako huđ in besen ko v špilji. Brž za tem se je nasmešnil:

«Ne vem, če ni blizu Alenke nevarnost, da kopa pregori.»

Janez je strmel in molčal, a stari se je začudil proti hčeri:

«Kaj pa ti? Zakaj jokaš?»

«Saj ne,» se je branila deklica. «Samo dolgčas mi je bilo po vas.»

«O ti piška zmehkužena,» se je skušal šaliti Brlogar, Janezu pa se je zdelo, da se mu trese glas in da s pogledom neprenehoma nekam plaho išče okrog.

«Kako pa je z ogljenicami? Vse v redu?» je vprašal zdajci Janeza, ki je pritrdil. Zraven si je mislil:

«Kako je vendar vse to čudno?! Ali sem — ali nitem?»

Medtem se je oglašil Brlogar:

«No, pa pojdimo! Za petdeseti rojstni dan! Saj velja osem dni prej in osem dni pozneje!»

«Bog vas ohrani!» je voščila Alenka, tedaj pa je zarohnelo in zagrmelo in vse izginilo v strašnem dimu.

II.

V Zlodéjevi oblasti.

Kakor iz megle se je Skalarjev Janez znašel sredi največje samote v Zali, v divji, nepriljudni pokrajini ob cesti iz Idrije proti Logatcu. Gledal je okrog sebe, premišljeval in se mučil, vendar ni mogel dognati, kako je prišel tja.

Bil je lep pomladni dan. Pod cesto je šumela močno narasla Idrijca, po strmih navzdol in navzgor pa je šelestelo drevje. Občutek tesnobe in zapuščenosti je mučil Janeza in želel si je domov, zraven pa si le ni mogel misliti, kam naj krene, da bo prišel prav. Zato se je tem bolj razveselil, ko je zagledal v smeri od Idrije prihajati beračka, ki je veselo prepeval:

«Stara vera, star denar,
vsak če biti gospodar,
jaz pa kakor ptič živim,
vbogajme vse potrpi.
Naj bo grof al' naj bo kmet,
vsak na svetu je preklet,
pravi božji pomagač
je zares samo berač.»

«Ti jo pa dobro režeš,» se mu je že iz dalje zasmel Janez v pozdrav.

Berač je malo osupnil, ker se ni bil nadejal, da naleti v teh samotah na živo človeško bitje. Vendar je kmalu spoznal, da Janez zanj ni nevaren.

«O, prijatelj,» se je zasmel, ko je prišel bliže, «kdor je vaju piti solze in se mazati z brcami, živi vedno v božji milosti, pa naj tudi gre na hudičevo ohcet!»

Odgovora Janez nikakor ni mogel razumeti.

vse njihovo prejšnje grmenje proti nasilju bilo le grdo varanje slovenskega ljudstva, ki jim je zaradi takih bojevitih besed zaupalo glasove. Naše klerikalce ni spreobrnil niti žalosten dogodek, ki se je odigral dva dni prej v Narodni skupščini. Davidovičevi poslanci so namreč

privedli v Narodno skupščino strahovito pretepenega občinskega uradnika Ristića.

Ristića je dal brez pravega povoda aretirati beograjski policijski uradnik Sokolović, ki ga je potem tako pretepel, da je bilo vse Ristićevo telo obdano z lisami. Davidovičevi poslanci so Ristića v skupščini slekli. Pogled nanj je bil tako strašen, da je nastala

v Narodni skupščini prava burja ogorčenja

in so se čuli vzkliki: To je najboljši dokaz za Maksimovičeve nasilne metode. Gotovo je, da bi se v Narodno skupščino Ristić ne smel privedi, ker je to neprimerno za forum, kjer se take zadeve rešujejo na drug način, vendar je ta dogodek ob pravem momentu povzročil toliko ogorčenja, da je opozicija bila zelo radovedna na izid glasovanja o obtožbi, ki je izpadlo kakor gori omenjeno v prid ministru Maksimoviću.

Reševalci položaja so morali biti zopet klerikalci, ki tvorijo z radikali vlado in ki torej za svoje ministrske stolčke store vse, kar zahtevajo njihovi zavezniki radikali. Majhna večina 18 glasov pa dovolj jasno govori,

da vlada ni na krepkih nogah.

Predvsem je seveda zelo omajan položaj notranjega ministra Maksimovića, kateremu zelo nenaklonjena je v radikalski stranki pašičevska struja. Proti Maksimoviću

pripravljajo novo obtožbo Davidovičevci,

ki trde, da bodo spravili na dan še hujše pregrehe notranjega ministra in z bolj podprtimi dokazi, kakor so jih imeli radičevci. Pravijo, da Maksimović glasovanja o tej obtožnici ne bo čakal, temveč bo prej odstopil.

Važno je omeniti, da je

Stepan Radić sedaj v opoziciji popolnoma spremenil svoje mišljenje o SDS.

Te dni je izjavil, da so se samostojni demokrati

izkazali kot prava kmetijska in poštena stranka. Posebno značilne so naslednje Radičeve besede: «Vsi smo mislili, da Svetozar Pribičević ne bo vzdržal v opoziciji niti tri mesece, on pa je zdržal že skoro dve leti. Vem, da so Pribičeviću neprestano ponujali, da vstopi v vlado, on pa ni hotel. On je morda hotel s pokojnim Pašičem, s sedanjimi radikali pa noče.»

Vobče se vidi, da postaja

SDS središče, okrog katerega se zbira vsa opozicija.

Naša moč napreduje in po vsej naši državi se množi število naših pristašev. Sila SDS je v programu, ki je dosleden od prvih početkov naše stranke. SDS se ne obrača po vetru in njeni voditelji ne iščejo osebnih koristi. Ako bi iskali osebnih koristi, bi bili že danes v vladi namesto klerikalcev. Radičeva izjava, da bi mogel Svetozar Pribičević priti v vlado, kadar bi hotel, je odkrita beseda našega dosedanjega najhujšega nasprotnika. Sedaj, ko tudi nasprotniki priznavajo samostojnim demokratom poštenost in doslednost, najjasneje vidimo, da SDS ne proda svojih načel za ministrske stolčke. Naše geslo: svoboda, enakost, bratstvo bo zmagovito prodiralo v naši kraljevini in ne bo trajalo dolgo,

ko bo SDS res imela 40, 50 in tudi več poslancev,

kakor je izjavil Stepan Radić, ki pravi tudi, da jih SLS ne bo mogel imeti nikdar več kakor okrog 20, ker so klerikalci navezani le na Slovenijo. Klerikalcem tudi ne bo nič koristilo, če jim bodo radikali ugodili in postavili v Sloveniji druga dva velika župana. Njihova moč se ne bo povečala z novima velikima županoma, pač pa bo ljudstvo s tem videlo,

da je klerikalcem le za osebne in strankarske koristi,

narodovo blagostanje pa jim je zadnja briga. Večen žalosten spomenik so si klerikalci postavili s svojim glasovanjem za nespremenjene visoke davke in takse, za korupcijo in nasilje.

**Po vsej Sloveniji gre glas:
Le „Domovina“ je za nas!**

«Kje si se ga pa tako sladko navlekel, da ti kaplja takšna modrost z jezika?» je podražil beračka, ki pa se ni dosti zmenil za Janezovo zbadanje. Kakor je bil majhen, se je vendar junaško razkoračil sredi ceste in se jel tako neusmiljeno smejati, da mu je zdrknila popotna palica iz rok.

«Navlekel!? He-he-he-he-hiiii! Veš, jutranjo rosico sem pil, z večerno se bom hladil. Za papeža sem ustvarjen in s smolo sem poparjen. He-he-he-he-hii —»

«Nehaj no,» se je jel zdajci smejati še Janez, «saj ti lahko celo trebuh počni!»

Ko se je berač polagoma le res nekoliko umiril, je vprašal:

«Kam si pa ti namenjen, prijatelj?»

Zdaj je bilo Janezu nerodno. Ker ni vedel, kaj naj reče, je samo z roko pokazal po cesti navkreber.

«Viž ga,» se zasmee berač, «potem imava pa skupno pot. Če ti je prav, lahko kar odrineva.»

Janezu ni bilo prav in ne narobe. Da ne bi obsedel kar tako tjavendan ob cesti, se je dvignil in šel z beračkom, ki je jel spet prepevati:

Kjer obhaja se gostilja,
tja pada se beračija,
je in pije vbogajme,
potlej v steljo skrije se!»

«Dobro si jo pogodil,» se je zasmel Janez, a beraček se je odrezal:

«Kaj pa misliš?! Jaz znam malo več ko hruške peč!»

Janez se je nasmehnil, berač pa je začel pripovedovati, zakaj je danes tako dobre volje. Povedal je, da se možič Brlogarjeva petič in da gre tudi on voglarit.

«Brlogarjeva?» se zavzame Janez. Hipoma se zave, da pozna Brlogarja in njegovo Alenko, nesrečnega očeta šesto hčer.

«Brlogarjeva, kako pak!» potrdi berač. «Odkod pa si, da tega ne veš?»

Janez ne odgovori na vprašanje. Nikakor ne morem prav verjeti in le še poizveduje:

«Tistega ogljarja meniš?»

«Ogljarja? Že res, nekdanj je bil Brlogar res ogljar,» potrdi berač, «ali tisti časi so že za gorami. Danes je gospod, večji ko grof v Vipavi ali knez v Planini. Hoj, prijatelj, takih je malo!»

Medtem ko berač hiti s svojo izvedenostjo, zbira Janez zbegane misli. Ali ni bil pravkar skupaj z Brlogarjem in z Alenko? Čudno res!

Ozre se okrog sebe in se še bolj začudi. Ko je govoril z Brlogarjem, je rumenela jesen po pokrajini, zdaj se pa bohota pomlad... Čudno res —

«Veš,» pravi potem čisto odkrito beraču, «meni se zdi, da sem kakor —»

Glas mu zastane, ker se boji izreči vso misel. Hitro se zato popravi:

«Kakor da bi mi bilo narejeno —»

Berač ga pomenljivo pogleda, se malo odmakne in zagodrnja:

«No, po modrosti ravno ne dišiš, pa nič ne dé! Na poti pride vse prav.»

Janez se zasmee, kar tako, ker si ne more misliti, da bi bil berač zdaj naenkrat resen, a beraček začne pripovedovati iz zakladnice svoje vsevednosti to in ono. Tako Janez izvê zdaj še enkrat, da se je bil Brlogar res zapisal samemu črnemu Zlodéju. Prej je bil tako bolj sirotle. Kup otrok, drugega nič. Potem je pa naenkrat začel rasti. Iz

DOPISI

BEVKE PRI VRHNIKI. Sem begunec s Primorskega. S skromnimi sredstvi sem pričel v Bevkah malo trgovino s sadjem in zelenjavo. Od nekdanj sem naprednega mišljenja, toda vedno miren in se nikamor ne silim. Te dni je moja žena prodajala po Vrhnikih zelenjavo in prišla tudi v dekanijo k sestri gospoda dekana. Toda slabo je naletela. «Ali ste vi žena tistega možaka, ki ima belega konja in ki se je dal v Blatni Brezovici z dvema čašama vina podkupiti, da je napadel na shodu gospoda dekana? Le poberite se, mi ne bomo podpirali ljudi, ki niso pri naši stranki. Mi imamo že drugo žensko tukaj in ji bomo napravili tudi barako, da bo našim ljudem prodajala.» Na dekanovem shodu v Blatni Brezovici sem se samo zavzel za volilca, ki ga je g. dekan neopravičeno javno zavrnil, da naj molči, češ, da nima ničesar govoriti, ker da ni volilec. Dotični, ki je pozval g. dekana, da naj vendar pove ime kandidata SLS, je volilec in ga je g. dekan neopravičeno javno zavrnil. Gospod dekan naj bo uverjen, da mu svojega blaga ne bom več vsiljeval in da tudi svojega prepričanja ne bom opustil, čeprav mi njegovi ljudje hočejo škodovati, ker sem naprednega mišljenja in mislim s svojo glavo. Jaz sem moral bežati kot revež s trebuhom za kruhom s Primorskega. Vaša dolžnost bi pa bila, da ste ostali kot domačin in duhovnik s Krasa doma pri svojih ljudeh, tam, kjer fašisti preganjajo naše verno ljudstvo. Jože Mattias.

VRHNIKA. Prihodnjo nedeljo 6. t. m. se bo vršilo v «Jantarju» zanimivo predavanje o snovi: Eden ali trije narodi. Vabimo k obilni udeležbi. SDS.

BEGUNJE NA GORENJSKEM. Naši vasi se bližajo res lepi časi, katere nam obetajo naši nasprotniki z Orlovskim domom, ki ga nameravajo zidati na cerkvenem svetu s pomočjo nabranih smrek in obilnega prispevka rojaka škofa dr. Jegliča. Pa je splošnosti res silno potreben tak dom in smreke gotovo niso proč vržene! Ti preklicani Žerjavovci imajo skoro vse: lep oder, dober tamburaški zbor, knjižnico in še

bajte se je razščeperila hiša, iz hfiše kimalu skoro graščina. Taka je zdaj Brlogarjeva domačija, da bi ji daleč naokoli človek zastonj iskal para. Hiša, hlevi, skednji in šupe, moj Bog, kakor grajsko, nič drugače. In kako je to naglo šlo! Kakor kvas je šlo kvišku! Prva hči je bila že skoro za možitev, ko še ni bilo nič. Tisto leto je potlej še ono malo, kar je premogel, nekako zaonegavil. Nato pa naenkrat, kar čez noč: lepa bajta, še lepša hiša, skoro graščina: gostilna, hlevi za konje, za pošto; vozovi, sani, sploh vse, kar je pri res trdni in dobri domačiji mogoče. Ženini se zbirajo ko na vrhovi. Kaj se ne bi, ko ima vsaka Brlogarjeva samo v denarju po tri sto srebrnih tolarjev! Tri so že omožene v Trstu, ena pa v Vipavi. Ta, ki se zdaj možič, pojde menda v Ljubljano. Takim je lahko! Vsega na kupe, potlej pa še tri sto srebrnih tolarjev po vrhu!...

Janez je pozorno poslušal beračevo pripovedovanje.

«Pa misliš, da mu sam rogatec nosi denar skupaj?»

«Bogvé. Govori se dosti —»

«Kaj pa?»

«Ali res nič ne veš?»

«Prav nič!»

«Čuden junak», skima berač z glavo in nadaljuje:

«Tako vedo povedati, da Brlogar lahko stori, kar hoče. Zoper njega ni postave ne oblasti: ne grajske ne cesarske!»

«Beži!»

«Res! Slišal sem že iz več ust povedati tako.»

(Dalje prih.)

mnogokaj. Gasilni tamburaški zbor je tudi liberalen, zato je bilo treba še klerikalnega, svedea za konkurenco gasilnemu društvu. Sploh je vera v nevarnosti, zato je gotovo potreben tak dom, v katerem je dovoljeno vse, kar je klerikalno pobarvano. Tudi plesati je tam dovoljeno: fant s fantom, dekle z dekletom, kakor pravijo gospod. Šarže imajo, kakor je slišati, tudi že razdeljene. Kdo bo predsednik, načelnik, režiser in šepetavec, danes še nočemo izdati. Posebno za zadnjega imajo na razpolago več izbornih oseb obojega spola, ki imajo že prakso z agitacijo, podpihovanjem in hujskanjem. To je izborna praksa in navada klerikalcev: najprej vse dobro pri nasprotnikih označiti za hudo in potem v kalnem ribariti. Kakšen bo uspeh, bomo videli pozneje. Napredni Begunji in okoličani pa dobro vemo, kaj je našemu kraju potrebno za procvit in napredek. Dati in pomagati ljudem, ne jemati in izsiljevati!

LITJA. S 1. marcem t. l. se je nastanil v Litiji dr. Polde Ukmar, ki bo ordiniral v Koberjevi hiši vsak dan od 9. do 12. doma, popoldne pa bo na razpolago za posete zunanjih bolnikov.

VRHEK PRI TRŽIŠČU. (Smrtna kosa.) Na Vrhku pri Tržišču na Dolenskem je umrl 17 letni France Majcen, sin uglečnega posestnika g. Ivana Majcna. N. v m. p.

RIENICA. (Smrtna kosa.) 21. februarja t. l. je po daljšem bolehanju umrl g. Fr. Betriani, oče srezkega šolskega nadzornika in tajnika k. o. SDS v Kočevju, v starosti 70 let. Bodi mu blag spomin, prizadetim naše srčno sožalje!

TRBOVLJE. Klerikalni načrt v laškem okraju za časa oblastnih volitev je bil res mojstrsko zasnovan. Na čelo kandidatov so postavili klerikalci trboveljskega kaplana g. Žmavca. Za njega so se vrgli v boj z vso silo njegovi duhovniški sobratje in kmetje so ga res volili. Z velikanskim agitacijskim aparatom so dobili v našem okraju dva mandata. Dr. Bohinjec je dobil polovico glasov manj nego klerikalni kandidati in mu je manjkalo do izvolitve le okoli 80 glasov. Resen opomin naprednim volilcem za prihodnjico! Da pridemo nazaj na omenjeni klerikalni načrt, se je oblastni poslanec kaplan g. Žmavec sedaj odpovedal svojemu mandatu v korist g. Križniku, rudniškemu kovaču v Trbovljah. Tega moža sploh nihče ne pozna in radevedni smo, kako bo on naše ljudstvo zastopal v skupščini, ker o kmečkih težnjah nima niti pojma. No, pa to je vseeno, ker tudi kaplan g. Žmavec kmeta bolj malo pozna. Če je zdaj kdo upravičen delavec zastopati, je to socialistični poslanec župan g. Sitar. Najboljše bi jih zastopal dr. Bohinjec, ki so mu baš tako znane tudi kmečke potrebe. — Rudar in kmet.

HRASTNIK. Izobraževalno društvo napredne mladine »Edinost« v Hrastniku bo imelo svoj redni letni občni zbor v nedeljo 6. t. m. ob 4. uri popoldne v gostilniških prostorih g. Avgusta Dolinška (Pod skalo). Vse člane in naše prijatelje vljudno vabimo.

SENOVO. Za zadnjo nedeljo sklicani občni zbor krajevne organizacije SDS se je moral zaradi tehtnih ovir preložiti na nedoločen čas.

BREZJE PRI RAJHENBURGU. Dragi gospod urednik, zopet Vam moramo poročati, kako se imamo pri nas. V nedeljo 13. februarja t. l. smo imeli tukajšnji občni sestanek, da smo se pogovorili o občinskih volitvah. Na sestanku smo že predlagali za občinski odbor može, katerim zaupamo, da bodo skrbeli za blagor občine ter sploh za blagostanje občanov in davkoplačevalcev. Doslej si je župan tako rekoč sam zbiral občinski odbor, da so potem odborniki pri občinskih sejah kar pritrdili vsemu, kar je on hotel. Na občane se mnogokrat niso ozirali. Tako so tudi proti naši volji priklopili našo občino k senovski občini. Organizirali smo se v naši SDS, po kateri bomo prišli vsaj do občinskih volitev in takrat bomo s kroglicami pokazali, da smo za tiste može, ki jih sami hočemo. Občani, pokažite na dan volitev, da hočemo sami svoj odbor, da bomo s tem tudi postali zopet samostojni brežovski občani.

BIZELJSKO. Sedaj po volitvah ni več volilnega boja, zato je naš g. župnik napel svoje stare strune v drugo smer. Imamo namreč sedaj velikonočno izpraševanje za spovedne listke, katero pa nikakor nima verskega značaja, ampak je politična gonja proti tako zvanim brezverskim časopisom, predvsem proti naši »Domovini« in »Jutru«, za katera časopisa pa ne more nobeden krščanski mož ali žena reči, da sta protiverska. G. župnik, mi »Domovinarji« bi Vam svetovali, da pustite politiko pri miru in rajši učite krščanski nauk, ki je naši mladini bolj potreben kakor pa Vaša politika. Po našem mnenju bi se morali dušni pastirji baviti samo s krščansko besedo, a politiko naj puste drugim možem. Čim več bo razgrajanja in obrekovanja, tem bolj bo uspevala naša živalna agitacija za »Domovino«. Pošteni in napredni može pravijo:

Ljuba »Domovina« naša,
ki novice nam prinaša,
tebe bere rado
staro in pa mlado.

Še nekaj je na Bizeljskem, kar je pa našemu g. kaplanu trn v peti: to je pa naše sokolsko društvo, ki je precej številno še iz prejšnjih let. Sedaj, ko je g. kaplan začel agitirati za Orle in črtni Sokole, je izprevidela mladina, da vlada pri Sokolih poštenost in značajnost, pa je začela v velikem številu pristopati k Sokolom. G. kaplan, pustite nas Sokole pri miru, kajti k Orlom tako ali tako razen par oseb ne bo nihče šel. — Bizeljski »Domovinarji«.

SV. PAVEL PRI PREBOLDU. Od nas bolj redko čitamo kak dopis v časopisju. Kljub temu pa nismo nikaki zaspanci. Velika množina naprednega časopisja, ki prihaja k nam, dovolj jasno priča o naši moči. Število naročnikov »Domovine« je zadnje čase zaradi marljivih nabiralcev naročnikov naraslo tako, da presega njihovo število vse ostale. Tudi pri oblastnih volitvah smo se dobro odrezali ter napredovali kakor nobena druga stranka. Gledali bomo, da naše delo še bolj povečamo ter bomo poskrbeli tudi za redno poročanje o vseh važnejših dogodkih našega kraja.

DREŠINJA VAS. (Smrtna kosa.) Po daljši, težki bolezni je umrl v 42. letu starosti obče spoštovani posestnik in občinski odbornik v Petrovčah g. Franc Košec. Imenovani je bil ustanovitelj našega domačega gasilnega društva in dolgo let njegov marljiv načelnik. Pokopali so ga v torek dopoldne na žalskem pokopališču ob veliki udeležbi občanov. Na zadnji poti so ga spremlili domači in sosednji gasilci ter občinski odbor občine Petrovče. Pokojnik zapušča žalujočo vdovo in 7 nepreskrbljenih otrok. Delavnega moža ohranimo v častnem spominu!

MARENBERG. V nedeljo 14. februarja t. l. je zaključilo Društvo jugoslovenskih sester v Marenbergu svoj kuhinjski tečaj s popoldansko čajanko, na katero so bili poleg staršev gojenk vabljeni vsi dobrotniki društva. Mnogoštevilni obisk in izrečne pohvalnice so dokazale potrebo ustanovitve tako dobredelnega društva, za kojega so si stekle nevenljivih zaslug vse odbornice pod vodstvom predsednice gospe Kolškove, notarjeve soproge v Marenbergu, zlasti pa matični društvi Kolo srpskih sestara v Beogradu in Kolo jugoslovenskih sester v Ljubljani, ki sta z izdatnimi gnotnimi podporami pripomogli k ustanovitvi. Matično društvo v Ljubljani nam je poslalo za učiteljico gospo Svetel-Čermakovo, ki je s svojo ljubeznivostjo in požrtvovalnostjo mnogo doprinesla za sijajen uspeh tega tečaja. Gojenke so se zahvalile v izbranih besedah vsem, zlasti pa gospe učiteljici in celemu odboru ter se solznih oči poslovile od dobrotnic, ki so jim v tečaju nudile toliko lepih in dobrih naukov za življenje.

ZIBIKA. V nedeljo, 20. februarja t. l. so dijetanti iz Pristave uprizorili na tukajšnjem šolskem odru burko »Moč uniforme«. Pred igro so domači fantje prav lepo zapeli »Domovina, mili kraj«, »Ljubezen in pomlad«, »Slanica« ter »Slovenec, Srb, Hrvat«. Predstava je izvrstno uspela in lahko rečemo, da tako zabavne stvari že dolgo nismo videli na odru. Agata, Milek, agent

Mayer in eksekutor so bili izvrstni tipi. Naravnost nedosegljiv pa je bil v svoji igri mojster Cvirn. Škoda, da ga niso videli vsi Zibičani. Tudi župan in občinski svetovalci so svoje vloge nepričakovano dobro rešili ter je bila občinska seja res prav imenitna. Priporočljivo in hvale vredno je, da gredo dobri igralci tudi med narod, da ponesejo umetnost in prosveto v kraje, kjer je uprizoritev težjih iger nemogoča. S tem vršijo lepo kulturno delo. Čast jim! Gospodu šolskemu upravitelju v Pristavi, ki je poklonil dohodek predstave revni šolski mladini v Zibiki, za trud in požrtvovalnost iskrena hvala!

ŽETALE. V nedeljo 20. februarja t. l. smo imeli občni zbor naše krajevne organizacije SDS. Obe sobi pri g. Svenšku sta bili polni. Okrožni tajnik g. Malgaj se je v daljšem govoru zahvalil naprednim Žetalčanom za zvestobo in zaupanje, ki so ju izkazali naši stranki 23. januarja t. l. ob oblastnih volitvah. Orišal je potrebo še krepkejšega dela za organizacijo in poudarjal, da ne smemo sedaj zaupati in gledati, kako SLS in druge nasprotnne stranke delajo na vse kriplje, da bi popravile oslabitev pri minulih volitvah, ki so pokazale, da se s hujskanjem ne opravi nič, temveč samo z resnim in pravičnim delom. Onim, ki so volili v prvo skrinjico, je dejal, da se jim v zahvalo spleta korobač v Beogradu od strani njihovih poslancev. Navzoči oblastni poslanec g. Perkovič se je volilcem z iskrenimi besedami zahvalil za zaupanje, ki so mu ga izkazali na dan volitev; obljubil jim je, da bo vse moči napel, da bo storil, kar bo mogoče, v prid ljudstvu. Zborovalci so ga burno pozdravljali. Novi odbor je porok, da bo krajevna organizacija SDS v Žetalah lepo napredovala. Žetalska krajevna organizacija bo kmalu ena najmočnejših v šmarskem srezu. Novi odbor sestoji iz naslednjih vrlih mož: predsednik Simon Kolar (Dobrina), podpredsednik Simon Potočnik (Čermožiše), tajnik Franjo Svenšek (Žetale), blagajnik Josip Žerak (Žetale); odborniki: Vinko Kores, Franc Potočnik (Dobrina), Anton Pulko (Žetale), Jakob Fric (Kočice), Jožef Orlač (Dobrina), Anton Stojnšek (Čermožiše), Tomaž Belej (Kočice), Franc Mesarič (Nadole) in Simon Holnec (Nadole). Novemu odboru kličemo: Živehi! Le krepko po poti, ki ste si jo začrtali!

TRBONJE OB DRAVI. Malokdo pozna našo vas. Zato naj bralcem »Domovine« malo pojasnimo, kaj se pri nas godi. Pred kratkim je priredilo gasilno društvo v Vuzenici običajni venček, katerega smo se tudi mi Trbonjčani udeležili v obilnem številu. Bilo je prav veselo, zato pa potem nevihta tem hujska. Ne vemo, kaj smo na tem venčku zakrivil, da nas naš župnik g. Poprask neprestano obdelava s prižnice s precej neizbranimi besedami. Bila je vendar popolnoma dostojna zabava, a nam sedaj take izraze meče v obraz z lece vpricho otrok! Potem se pa čudijo, če vera peša. Vprašamo škofijski ordinarijat, ali mu je kaj znano o teh dogodkih. Ako ne dobimo zadoščanja za žalitev s strani g. župnika, bomo udarili na druge strune. Nismo več v srednjem veku.

HUM PRI ORMOŽU. Poročila sta se g. Michael Zdravec, posestnik na Humcu, z gospodično Marijo Lukmanovo iz Loperčic, ter najemnik g. Franc Grlica z gdčno. Nežiko Balažičevo, oba iz Huma. Bog daj vsem srečo in obilo blagoslova! V visoki starosti 91 let je umrla stara mežnarica Helena Stebihova po dolgotrajni in mučni bolezni. Blag ji spomin!

BUDINCI. Mladina osnovne šole v Budincih je priredila 27. februarja t. l. v šoli pod vodstvom g. učitelja šolsko prireditve, ki je obsegala: a) bajno igro v treh slikah »Janko in Metka«, b) pevske točke, c) prizor »Mladi vojaki«. Učna soba je bila kljub pustni nedelji, ko se vsepovsodi pleše, do zadnjega kotička napolnjena staršev in prijateljev mladine. Obiskovalci so z zanimanjem sledili vsakemu prizoru. Posebno jim je ugajala igra. Starši so se po končani prireditvi zadovoljni razšli. Vstopnina je bila prosta. Ob enem izreka šolski upravitelj zahvalo gosp. Michaelu Bediču iz Budincev, ki je prostovoljno pomagal postaviti oder ter ga tako okusno priredil, da nam bo še dolgo ostal v spominu.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

POMLADNO DELO PRI ZIMSKI STRNI.

V zgodnji pomladi je treba, da pomagamo zimskemu žitu, da nam bolj raste in bolj obrodi. Vse to delo se ravna po tem, v kakem stanju se nahajata zemlja in mlado žito. Po raznih krajih zalivajo pšenico z gnojnicco, da se okrepi in daje lepše zrnje. Drugod ji pomagajo s čilskim solitrom ali pa tudi z drugimi močnimi gnojili. Navadno se pa vsa prva pomoč omejuje na obdelovanje strni z brano, z valjarjem in z ročno pletvijo. Ali je rabiti brano ali valjar, vse to se ravna po stanju in kakovosti zemlje, pa tudi po stanju rastlin. Osat preganjamo pa z ročno pletvijo kakor tudi drug nadležen plevel.

Na težki zemlji rabimo brano, da z njo zemljo površno zrahljamo in s tem rastline tako rekoč okoplamo. Posebno važno je tako vlačenje, če se je zemlja pozimi pod snežno odejo stisnila, strdila in če se je vrh tega napravila trda skorja. Z branjem se taka zemlja odpre, da zamorejo zrak, toplota in moča blizu. Vsi ti činitelji pospešujejo rast mladega žita. Potrebna je brana tudi v tem primeru, če je zimski strn pregosta in jo je treba spomladi zredčiti, da nam pozneje žito ne poleže. Bolj previdno je brano rabiti na lahki in rahli zemlji. Pa tudi tukaj je brana potrebna, če je zemlja stlačena in če se je po vrhu napravila skorja, ki jo je treba prodreti, da zamore zrak dohajati do korenin.

Če je pa zemlja po svoji naravi rahla in prihka in zaradi tega bolj sušna, potem se pa zlasti ob suhi spomladi priporoča, da jo obdelamo z valjarjem, da na ta način stisnemo zemljo pri vrhu. S tem dosežemo, da se plitvo vkoreninjene žitne rastline lažje preskrbujejo s potrebno vlago od spodaj. Tako valjanje je posebno važno tudi v tem primeru, če je žito premalo obraščeno. Z valjarjem potlačimo rastline, ki s tem rade delajo na spodnjih kolencih nove poganjke ali obrastke, tako da se vsled tega redko žito bolj zgosti. Posebno važen je valjar tudi v letih, kadar zimski srez privzdiguje žitne rastline in jim korenine razgalja. V takih letih je treba o prvi spomladni priliki strn dobro povaljati in pritisniti na zemljo, da se korenine zopet sprimejo z zemljo.

Iz teh razlogov bi morali imeti v vsaki vasi, kjer je težka zemlja, saj par valjarjev, da jih po potrebi rabimo, kajti danes jih najdemo samo po krajih, kjer je zemlja rahla in lahka.

Tedenski tržni pregled

ZITO. Cene stalnejše. Na novosadski blagovni borzi so bile zadnje dni naslednje cene na debelo za 100 kg: pšenica 305 do 307.50 Din, turščica 165 do 177.50 Din, moka «0» 465 Din, otrobi 147.50 Din.

ZIVINA. Na zadnjem ljubljanskem sejmu v minulem mesecu so bile za kilogram žive teže naslednje povprečne cene: voli, prvovrstni 8 Din, drugovrstni 7.50 Din, tretjevrtstni 6.50 Din; krave, debele 5 do 6 Din, krave za klobase 3 do 3.50 Din, teleta 9 do 11.50 Din. Prasci za rejo so se prodajali po 175 do 300 Din komad.

Sejmi

4. marca: Veliki Cirknik, Petrovče.
5. marca: Boštanj, Vuzenica.
7. marca: Radeče, Unec, Ormož, Sv. Peter pod Svetimi gorami.
8. marca: Velika Loka, Ljutomer, Pilštanj.
10. marca: Kapele pri Brežicah, Raka, Sv. Jurij ob Taboru, Smuka, Spodnja Poljskava, Hodoš, Vuhred, Kostivnica.
11. marca: Gradac.
12. marca: Kamnik, Turjak, Drnovo, Dolnji Logatec, Sv. Jurij ob južni železnici (trg), Radovljica.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi se je dobilo 1. t. m. v devizah:

- 100 avstrijskih šilingov za 800.29 do 803.29 dinarja;
- 100 nemških mark za 1348.50 do 1351.50 Din;
- 100 madžarskih pengov za 995 do 998 Din;
- 100 italijanskih lir za 248.61 do 250.61 Din;
- 1 dolar za 56.75 do 56.95 Din;
- 100 češkoslovaških kron za 168.30 do 169.10 dinarja.

Kratke vesti

— **Licenciranje bikov.** V času od 7. marca do konca maja se bo vršilo toletno licenciranje bikov po vseh okrajih mariborske oblasti. Ker je licenciranje bikov najvažnejši oblastni posel na polju povzdige živinoreje, je treba zanj zainteresirati tudi širšo javnost. Namen licenciranja je naslednji: Iz celotnega števila bikov se odberejo oni, ki po zunanosti in po poreklu povsem odgovarjajo namenu zboljšanja govedoreje. Samo lastniki teh bikov dobijo dopustnico in s tem dovoljenje, da jih smejo uporabljati za splošne plemenske svrhe proti primeru odškodnini. Priljubljenost nelicenciranih bikov je zabranjeno in se kaznuje z denarno globo 10 do 250 Din. Zato je potrebno, da prižene vsakdo svojega nad 1 leto starega bika v pregled in morebitno licenciranje. Da se olajša onim požrtvovalnim kmetovalcem, ki drže dobre plemenske bika, za obče blagostanje prevzeto breme, so določene denarne nagrade. Kot častno priznanje za vzgojevalce najlepših bikov so določene diplome ministrstva za kmetijstvo in vode ter pohvalnice velikega župana. Ob priliki licenciranja se bo vršilo povsod tudi kratko strokovno predavanje o smernicah za povzdigo živinoreje. Naj se zanimajo za to prireditve tudi oni gospodarji, ki sami nimajo bika. Največje važnosti je licenciranje bikov tudi za vsa občinska predstojništva. Med glavne naloge občin spada tudi skrb za zadostno število licenciranih bikov. Štajerski govedorejski zakon z dne 17. aprila 1896, določa v tem oziru naslednje: «Ako ne zadostuje v občini število spuščalnih bikov, katere imajo zasebniki v splošno uporabo, je dolžna občina skrbeti za nabavo in vzdrževanje še potrebnih bikov.» S tem imajo občine velike izdatke, h katerim še pridejo stroški za naknadno licenciranje takih občinskih bikov. Zato naj pridobi vsaka občina čim več zasebnikov za vzdrževanje bikov. Na vsakih 80 do 100 krav je potreben vsaj en bik. Licenciranja se bodo vršila po podrobnem sporedu, katerega bo sestavil okrajni odbor, odnosno sreski poglavar. Ta spored se bo objavil po vseh občinah.

— **Vinska razstava in sejma v Ljutomeru.** Še enkrat opozarjamo interesirane kroge, vinske trgovce, gostilničarske zadrage, gostilničarje itd. na razstavo dne 3. in 4. marca, ki je v Ljutomeru prva svoje vrste. Prijavljenih je okrog 300 vrst vina iz najboljših leg ljutomerskega in gornjeradgonskega okoliša. Vsem, ki se zanimajo za ljutomerska, oziroma gornjeradgonska vina, je posej razstave in sejma toplo priporočati. Polovična vožnja pod običajnimi pogoji.

— **3. avstrijska gostilničarska obrtna strokovna razstava v Gradcu (na avstrijskem Štajerskem).** Pod častnim pokroviteljstvom zveznega predsednika dr. Mihaela Hainischa se bo vršila v Gradcu na Štajerskem od 30. aprila do 8. maja 1927. 3. avstrijska strokovna razstava za gostilničarsko, hotelsko in kavarnarsko obrt kakor tudi za tujski promet, ki bo predstavljala nekaj povsem novega na razstavnem polju. Do sedaj na razstavah običajni način razvrstitve enakega ali podobnega materiala v posameznih oddelkih se bo popolnoma opustil, temveč bo razstava predočila cela, do podrobnosti opremljena podjetja, kakor mestni hotel, podeželsko gostilno, kolodvorsko restavracijo, kavarno itd. Priredila bo tudi reklamno razstavo za tujski promet, na kateri bodo zastopane vse evropske države. Vse avstrijske in številne inozemske gostilničarske organizacije se bodo korporativno udeležile te razstave

DOMAČE NOVOSTI

* **Našim naročnikom!** Naročnikom, ki za letošnje niso plačali naročnine, smo poslali položnice. Nekateri že nakazujejo denar, drugi pa se izgovarjajo, češ, zakaj bi plačali naročnino že sedaj, ko leto še ni pri kraju. Slednji nam delajo krivico. Položnice smo jim poslali v tem času zaradi tega, ker nas je skušnjava izučila, da imajo ljudje po deželi prav sedaj čas, ko še ne delajo na polju, in najlažje plačajo, dočim jim pozneje, ko se prične delo, tega čas ne dopušča in se položnice, ki jim jih sredi leta pošljemo, kaj rade poizgube. Zato želimo, naj naročniki naročnino naenkrat odpravijo, da imajo potem mir pred nami in da se lotimo mi drugega dela, ki nas čaka. Zategadelj naj nam cenjeni naročniki ne zamerijo, zakaj ravnali smo premisslano. Sicer pa je naročnina tako nizka, da jo zmore pač vsakdo, če ima le količkaj dobre volje. To nam priča lepo število naših starih naročnikov, ki pošiljajo takoj ob začetku vsakega leta naročnino za vse leto, ne da bi jih morali nanjo opominjati. Te naročnike naj posnemajo tudi drugi. Uprava pričakuje, da bodo naročniki uvideli njeno upravičeno željo ter plačali naročnino prav vsi vsaj v tem mesecu. Kakor se uredništvo trudi, da ustreza naročnikom z dobrim, zabavnim in poučnim berilom in z lepimi slikami, tako naj se tudi naročniki zavedajo svoje dolžnosti napram listu.

UPRAVA «DOMOVINE».

* **Veliki župan mariborske oblasti prestavljen v notranje ministrstvo.** Iz Beograda poročajo, da je veliki župan mariborski g. dr. Pirkmajer imenovan za načelnika v notranjem ministrstvu. Kdo bo njegov naslednik, še ni rešeno. Prav tako še ni rešeno vprašanje ljubljanskega velikega župana.

* **60letnico** bo praznoval koncem marca višji kapelnik godbe dravske divizijske oblasti v Ljubljani, dr. Josip Čerin.

* **Posojilo mestne občine Šoštanj.** Mariborski veliki župan je dovolil mestni občini Šoštanj najetje posojila v znesku 800.000 dinarjev pri Južnoštajerski hranilnici v Celju v svrhu kritja primanjkljaja v proračunu za leto 1927.

* **Poziv rekrutov v letu 1927.** Dne 14. marca t. l. ob 8. zjutraj se morajo prigrasiti rekruti, rojeni leta 1906., in starejši, ki so bili rekrutirani in usposobljeni v letih 1926. in 1927., zaradi nastopa kadrovske službe, in sicer v štabu komande ljubljanskega vojnega okruha (kasarna Vojvode Mišiča; vhod iz Metelkove ulice in s Tabora). Na odsluženje kadrovskega roka bodo naznačene dne odpravljeni s transportom rekruti naslednjih vrst orožja: konjenica kraljeve garde, artilerija kraljeve garde, konjenica, konjeniški pionirji, konjeniški telegrafisti, poljska artilerija, gorska artilerija, havbiška artilerija, težka armijska artilerija, pionirji, pontonirji, reflektorji, železniška komanda, vozači, telegrafisti, marveni, bolničarji, pekarji, I. partija mornarice in I. partija letalcev. Za prednje edinice se je pozvalo tudi nekoliko rekrutov rokodelcev iz pešadije. Ostali rekruti, ki so bili rekrutirani za pešadijo, se bodo pozvali tako, da se javijo za nastop kadrovske službe dne 27. marca t. l. ob 8. uri istotam, oni za avtomobilsko komando dne 19. aprila. Za primer, da kak rekrut ne dobi pravočasno poziva, mu naj ta oglas služi v ravnanju. Prednji poziv velja samo za one rekrute, ki so domovinsko pristojni v območje sreskih poglavarjev Ljubljana-okolica, Kranj, Radovljica, Kamnik, Novo mesto, Kočevje in Logatec ter mestnega magistrata Ljubljana. Vsi rekruti se opozarjajo, da se prigrasijo pravočasno, trezni in toplo napravljeni in obuti.

* **Krošnjarijenje z obveznicami vojne škode.** V zadnjem času so preplavili naše kraje razpečevalci loterijske dvainpolodstotne državne rente za vojno škodo. Našim ljudem, ki ne poznajo vrednosti tega vrednostnega papirja, ponujajo obveznice po visoki ceni, ki daleko presega njihovo borzno vrednost. Mnogo ljudi je bilo s tem občutno oškodovanih, ker so plačali, kakor čujemo, obveznice po dvojni borzni vrednosti. Omenjene obveznice se obrestujejo po 2 in pol odstotka in amortizirajo v 50 letih. Vsako leto se izplačajo 188 izrebanim obveznicam še posebni dobitki. Obveznice torej niso prave srečke, ampak se samo del amortiziranih obvezniških nagrad s posebnim dobitkom. Borzni tečaj za te obveznice znaša sedaj približno 340 Din (v nominalni vrednosti 1000 dinarjev za celo obveznico). Onim, ki si žele nabaviti te obveznice, zaradi tega priporočamo, da se obrnejo naravnost na denarne zavode, kjer jih dobe po kurznem tečaju, in naj jih ne kupujejo, ako se hočejo obraniti nepotrebne škode, od ljudi, ki s temi obveznicami krošnjarijo in jih prodajajo na obroke po ceni, ki pravo vrednost izdatno presega.

* **Ustanovni občni zbor Narodne strokovne zveze** se bo vršil v nedeljo 6. t. m. ob 10. dopoldne v mali dvorani Narodnega doma (I. nadstr.) v Ljubljani. Dnevni red: 1.) Poročilo predsedstva. 2.) Naše naloge in cilji. 3.) Sklepanje o ustanovitvi NSZ. 4.) Volitve: a) izvrševalnega odbora, b) upravnega odbora in c) nadzorstva. 5.) Slučajnosti.

* **Obrtniški praznik v Celju.** Celjsko obrtništvo bo tudi letos na Jožefovo praznovalo svoj obrtniški praznik. Med drugim bo dopoldne ob 10. v mali dvorani Celjskega doma slavnostno zborovanje s predavanjem o pomenu in namenu obrtniškega praznika in o aktualnih obrtniških vprašanjih. Zvečer bo v mali dvorani Celjskega doma družabni večer z godbo.

* **Konec Kurentovega slavlja.** Letošnji predpust je bil v Ljubljani, pa tudi v drugih krajih Slovenije prav živahen. V Ljubljani je bilo nešteto predpustnih prireditev, vendar se je opazilo, da se je letos sicer več plesalo, ali mnogo manj popivalo, kakor je bilo to običajno prejšnja leta.

* **Jubilej dela.** Redek jubilej je praznovala 1. t. m. Marija Iskračeva, kuharica pri g. Höningmannu, trgovcu v Celju. Na ta dan je poteklo 40 let, odkar je vstopila v službo pri rodbini. Ves čas svojega 40letnega službovanja je bila skromna in zadovoljna. Vzorni služkinji naj bi bilo odmerjeno še mnogo srečnih let!

* **Kralj pomilostil več vojaških kaznjencev.** Kralj je pomilostil 29 vojakov raznih poikov, ki so bili obsojeni po vojaškem kazenskem zakonu zaradi raznih vojaških prestopkov.

* **Španska bolezen v Mariboru** zahteva vedno več žrtev. Prejšnji teden je na en sam dan ležalo na pobreškem pokopališču naenkrat 14 mrtvecev.

* **Smrtna kosa.** V Ljubljani je preminul gosp. Ivan Podržaj, oče «Jutrovega» glavnega urednika g. Ivana Podržaja. Pokojnik je bil zelo marljiv društveni delavec in ljubezniv človek, ki je užival splošno spoštovanje. — V Velikih Laščah je umrla po dolgi bolezni gospa Marija Doganovičeva, rojena Pavčičeva. — V nedeljo je umrla v Leonišču v Ljubljani gospa Pavla Jašketo, rojena Stenovčeva, trgovka v Železnikih, mati g. dr. Josipa Jašketa. — V Ljubljani je nenadoma umrl oblastni poveljnik varnostne straže g. Alojzij Slanovec. Sredi telefonskega pogovora je nenadoma omahnil ter padel brez glasu na tla. V sobi se mudeči okrajni nadzornik g. Gril je onesvečenemu poveljniku takoj priskočil na pomoč in poklical tudi dva zdravnika, vendar je Slanovec medtem že izdihnil. Podlegel je srčni kapi. — V ljubljanski splošni bolnici je umrl po dolgem bolehanju magistratni uslužbenec g. Ivan Močan, čuvaj na Grajski planoti in vojni invalid. Zapušča soprogo in tri mladoletne otroke. — V Žireh je umrla ga. Marija Kavčičeva v starosti 61 let. — V Lokah pri Zagorju ob Savi je umrla gospa Franja Robavska. — Blag jim spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

* **105 sorodnikov pri pogrebu.** V slavonski vasi Beški je te dni umrl tamošnji najstarejši čak 97letni Viljem Fleist. Poročen je bil trikrat. Izmed 17 njegovih otrok jih je še 7 pri življenju, ki pa so vsi že tudi sivih las. Poleg teh je pogrebu prisostvovalo 32 vnukov, 60 pravnukov in 6 pravnukov. Najstarejši vnuk je star 51 let, najstarejši pravnuk 12 let. Že po sami navzočnosti teh številnih potomcev je bil pogreb vaškega očaka veličasten. Zbrala pa se je k pokopu tudi ogromna množica sosedov okoličanov.

* **Samomor.** V mariborsko bolnico so pripeljali 25letnega delavca Karla Ozvalda od Sv. Lenarta v Slovenskih goricah. Vso pustno nedeljo je popival. Ko je prišel v ponedeljek zjutraj domov, se je ustrelil s samokresom v glavo.

* **Požar v Izlakah.** Te dni ponoči je opazil neki delavec, da gori hlev posestnika Grošlja v Izlakah. Zbudil je takoj domače, ki so že vsi spali, sam pa šel nato hitro v hlev, da reši živino in dva popotnika, ki sta prenočevala tamkaj. Kakor se sumi, je bil ogenj podtaknjen iz maščevalnosti.

* **Smrtna nesreča.** 30letna Katarina Malovrhova iz Polhovega gradca je te dni žagala s svojim možem v gozdu težko bukev. Nesreča je hotela, da je bukev, ko je bila izpodžagana, tako hitro padla, da se ji nesrečnica ni mogla več umakniti. Težko ranjeno Malovrhovo so odpeljali v ljubljansko bolnico, a je Malovrhova že med potjo podlegla poškodbam.

* **Strašen samomor.** V soboto je v Ljubljani izvršila v ubožnici v Japljevi ulici samomor 63letna mestna reva Frančiška Volandt. Starka se je vzpela na okno in se vrgla iz drugega nadstropja na dvorišče. Bila je takoj mrtva. Volandtova je že dalje časa kazala znake duševne zmedenosti in je skoro gotovo izvršila dejanje v hipni blaznosti.

* **Obsodba v mariborski poštni tatvini.** Pred meseci je bila izvršena med prevažanjem pošte iz magdalenskega predmestja v mariborsko glavno pošto drzna tatvina. Izginilo je 5500 Din v gotovini in 12 priporočenih pisem. Sledovi za storilec so bili dolgo časa skriti. Čez nekaj časa so našli poštno vrečo v Dravi. V vreči je bilo še 12 priporočenih pisem in pa ovoj denarnega pisma, denarja samega pa ni bilo več. Aretiran je bil poštni sluga Ivan Povh, ki je prevažal pošto. Vršili sta se že dve razpravi. Te dni pa je bila končno izrečena razsodba, v kateri je bil Povh spoznan za krivega in obsojen na 6 mesecev težke ječe.

* **Krvavi pretep.** Iz Št. Ilja so pripeljali v mariborsko bolnico 56letnega delavca Karla Sikerja, ulužbenega pri veleposestniku Baumanu. Med preprirom ga je drugi Baumanov uslužbenec z nožem zabodel v pljuča. — Iz Marije Snežne ob Muri pa so pripeljali 25letnega posestnika Martina Seca. Po preveč zauzitem alkoholu sta se brata doma stepla in je brat brata tako oklal na glavi in levi roki, da so ga skoro nezavestnega in težko poškodovanega prepeljali v bolnico.

* **Iz dna življenja...** Mlada ljubljanka Poldka C. je letošnji predpust pošteno izrabila. Uhajala je skoro sleherni dan od doma in neredko celo pozabljala prihajati domov spat. Poldka se je rada lepo oblačila in treba je bilo zasluziti denar. V nedeljo ponoči je zopet uživala prepovedano ljubezen v nekem hotelu, ko je nenadoma potrkal na vrata mož postave, kateremu se je preplašen parček moral odzvati. Poldka je romala seveda na policijo, kjer se je izkazalo, da jo je pust prav nesrečno pobodel, kajti zaradi bolezni je morala v bolnico.

* **Truplo osem let v vodi.** Na Sušaku je leta 1919. za časa italijanske okupacije izginil mesar Anton Posel. Njegovo truplo pa so našli šele pred dvema mesecema v vodnjaku, ko je že razpadalo. Po raznih preiskavah, o katerih pa sušajska policija zaenkrat ne da informacij, se na Sušaku vzdržuje govorica, da je bil Posel član roparske družbe, pa se je neko noč sprl zaradi plena in so ga lastni tovariši umorili ter vrgli v vodnjak.

* **Smrtna obsodba pred ljubljansko poroto.** V smrt na vešalih je bil te dni obsojen pred ljub-

ljansko poroto 21letni Branko Pintar, ki je nedavno usmrtil 53letnega sejmara Karla Primožiča v njegovem stanovanju v Ljubljani in ga izropal. Obsojenec je ves čas čitanja obsodbe držal robec pred ustmi ter nepremično zrl v predsednika. Ko je začel smrtno obsodbo, so mu roke omahnile in ves se je zamajal. Zagovornik je prosil senat, naj obsojenca glede na mladost in zanemarjeno vzgojo priporoči kralju za pomilostitev.

* **Zahvala.** Tečaj damskega in moškega krojenja na krojnem učilišču na Starem trgu 19 v Ljubljani se je končal 18. m. m. Tečaj so obiskovali učenci iz Slovenije, Hrvaške in celo iz Južne Srbije. Več primorskih Slovencev, ki so morali zapustiti domovino, je posečalo ta tečaj in jim je vodstvo v Jugoslaviji dobiło službe. Da so bili res zadovoljni, je dokaz, da so se učenci g. ravnatelju F. Potočniku javno zahvalili v časopisih.

* **Pozor, krojači, šivilje in nešivilje!** 7. marca t. l. se bo pričel zadnji pomladni krojni tečaj za krojače, šivilje in nešivilje z novimi modeli pod vodstvom F. Potočnika, ki si je pridobil za svoj preizkušeni kroj na mednarodni razstavi edini največje odlikovanje. Važno je za vsakega krojača ali šiviljo, da obiskuje ta tečaj, ker z njim lahko že v pomladni sezoni mnogo pridobi pri naročnikih. Šola nudi učencem ugodnosti ter jim po pretoku tečaja brezplačno preskrbi službo. Vsak učenec ima pravico vsako leto 8 dni brezplačno ponavljati tečaj. Za revnejše tečaj cenejši z ugodnimi plačilnimi pogoji. Ker ima šola svoj modni salon, učenci tudi praktično vidijo, kako se kroj šiva in dela. V dneh od 5. do 7. marca bo velika razstava krojev in modelov. Vsakdo se lahko na razstavi prepriča o uspehih učencev našega učilišča. Za učence, ki ne morejo priti v Ljubljano, krojni pouk potom pošte. Informacije daje krojno učilišče, Stari trg 19, Ljubljana.

* **Malinovec in druge sokove** nudi najceneje «Brezalkoholna Produkcija» v Ljubljani, Poljanski nasip 10./d. Poskusite! Zahtevajte cenik! 68

Ljubezen po smrti

(Dogodbica iz preteklih časov.)

Novi župnik na Suševju je bil dober pastir svoje črede. Vse svoje delovanje je posvetil blagostanju svojih župljanov; smililo se mu je ubogo ljudstvo, zakaj, kamor je prišel, povsod je našel kako novo nadlogo.

Srečal je mlado vdovo ter jo je ljubeznivo nagovoril. Bridko lhteč mu je pripovedovala, da ji je umrl mož, ki jo je zapustil v velikem pomanjkanju. «In kako sva se ljubila,» je dostavila. «Strašna je misel, da se ne bova videla nikoli več.»

Modri duhovnik jo je temeljito potolažil in nadaljeval svojo pot. Pridružil se mu je mož, ki mu je s solzami v očeh potožil svoje gorje. Pred mesecem so mu pokopali ženo, pol leta bolehalo. Težka je bila ločitev brez upa na zopetno svidenje na tem revnem svetu.

Župnik se je trudil, da mu s tolažilnimi besedami vsaj nekoliko omili morečo žalost. Komaj pa sta se razstala, že ga je dohitel možak z otožnim obrazom.

«No, kaj ste tako potrti?» ga je sočutno nagovoril.

«Za stricem žalujem,» mu je plakaje odvrnil.

«Bil mi je največji dobrotnik in zdaj nimam nikogar, ki bi mi lajšal težave. Najhujša pa je zavest, da sva ločena za vedno.»

Duhovnik je moral izliti precejšnjo merico tolažbe, ostanek pa si je prihranil, videč, da se mu bliža mladenka, vsa objokana v žalni opravi.

«Teta mi je umrla,» je zaplakala pred farinim očetom. «Ljubila sem jo kot rodno mater. Pa je zbolela in neke noči me je poklicala s tresočim glasom: 'Marička, koliko je ura?' 'Štiri,' sem ji odvrnila. 'Vidiš,' mi je rekla,

„kadar bo dan, odidem čez plan...“ Potem je zaspala, in res, ko se je zdanilo, se je preselila.»

Vso svojo govorniško umetnost je moral duhovnik uporabiti, da ji je ustavil silen jok. Čim so njegove besede pokazale učinek, se je poslovil in napotil v sosednjo vas. Tudi tukaj je moral igrati tolažnika; našel je žalujoče hčere in sinove, očete in matere, brate in sestre, bližnje in daljne sorodnike. Vsi so neutolažljivo žalovali za dragimi pokojniki ter jih klicali nazaj iz daljne večnosti.

Tolike ljubezni do umrlih duhovnik dosedaj še ni našel v nobeni župniji in se je tudi tukaj ni nadejal. Izkušnje pa so mu branile verjeti golim besedam. Zato se je odločil postaviti svoje farane na poskušnjo.

Neko nedeljo je imel v cerkvi veličasten govor. Tako genljivo je govoril o ljubezni po smrti, da je pretreslo slednjega poslušalca. Po cerkvi se je čulo glasno ihtenje.

«Ne jokajte, predragi verniki,» se mu je beseda spremenila v tolažbo. «Pripravljam vam veliko presenečenje. V nedeljo popoldne vas povabim na pokopališče, kjer bom, pripravljem s postom in molitvijo, poklical vaše drage za trenutek iz zagrobnega življenja.»

Po cerkvi je zavladala tišina. Objokani obrazji so se nenadoma zvedrili, ljudje so strahoma zapuščali blagoslovljene prostore in odhajali proti domu.

Tisti teden so se menili le o vsebini nedeljskega govora. Vsak si je po svoje predstavljal napovedano vstajenje in novo življenje. Namesto veselja radi določenega sestanka se jih je lotila bojazen. Sami niso vedeli, kako bi preprečili snidenje z umrlimi.

Župnik so se začetkom tedna izogibali, pozneje so se mu začeli plaho bližati. Radovednost ga je gnala med ljudi zavoljo nedeljske pridige, pa glej, že v prvi vasi so ga skrivoma lovile posamezne osebe. Došla ga je med drugimi mlada vdova ter ga je važno pocukala za rokav.

«No, kaj bi radi, mamica?» jo je ljubeznivo nagovoril.

«Oh, saj pravim, kako sem sitna... Ali boste res v nedeljo mrtve obujali?»

«Menda še dvomite o tem, kar ste slišali?»

«Nič ne dvomim, gospod. Samo to mi povejte, ali bo tudi moj mož med onimi, ki jih boste oživelili?»

«Gotovo, ako želite. Siliti pa vas ne maram.»

«Veste kaj, tole bi bilo vredno premisliti. Moj Francelj je na svetu veliko pretrpel, spokoril se je in pohitel topel v nebesa. Pol leta se že raduje tamkaj ter bi ga bilo nespametno klicati nazaj. Kaj menite, prečastiti?»

«Kakor hočete. Nič vam ne prigovarjam, a vam tudi ne odsvetujem.»

«No, kar tam ga pustimo, pa je konec besede. Bojim se, da bi mi ne zameril, ker... Oh, saj ni, da bi pravila... Pri hiši je vse narobe, ako ni gospodarja...»

«Seveda. Le mirni bodite radi tega!»

Kakor mladenka se je zasukala nališpana vdova ter se je veselo poslovila. Župnik je shranil prvi dokaz ohlajene ljubezni svojih faranov.

S poti na vasi je opazil, da mu možak izza plota važno namiguje. Stopil je bližje in tedaj se je tudi že sosed nagnil proti njemu čez ograjo.

«Radi nedelje bi se pomenila...» mu je zaupal tajno željo. «Stvar je taka, gospod župnik, moje žene ni treba obujati...»

«Dano vam je na prosto voljo...»

«Vidite, to je možka beseda. Poslušajte, revica je bila, vsaka bolezen se jo je prijala. Zdravniki ji niso mogli pomagati, edino smrt jo je rešila. Zdaj je rešena! Živeti je sicer lepo, ako je človek zdrav, drugače pa ni kaj prida. Torej, kakor sem rekel, tam naj bo, kjer Bog hoče in v miru naj počiva! Stvar je taka, gospod župnik — zaupno povedano — sitna je bila brez primere. Ampak zdaj je že

gotovo zveličana! Nespametno bi jo bilo motiti v njeni sreči.»

«Kakor vam drago, sosed.» Župnik se je na kratko poslovil od zgovornega vdovca, zakaj nedaleč od tam se je ustavil na cesti mož, ki ga je nedvomno pričakoval. Po običajnem pozdravu ga je pohlevno nagovoril.

«Ali bi se dalo nekaj napraviti, gospod župnik?»

«Kaj pa takega? Kar povejte mi brez bojazni!»

«Gre zaradi nedelje. Kako bi naredili, da bi mojega strica ne oživele vaše čudodelne besede?»

«Ako nočete, ga ne bodo. O tem bodite prepričani.»

«Vidite, to mi ugaja! Saj bi ne ugovarjal, ampak veste, hranilna knjižica me je premotila ob njegovi smrti. Nekaj mi je reklo: fant vzemi, saj te nihče ne vidi. Pa sem vzel in zdaj me skrbi, da bo stric kaj rekel zaradi tega...»

«Ne bojte se, nič se vam ne bo zgodilo!»

«Že prav, na vas se zanesem.» Mož se je oddahnil, poljubil je duhovniku roko ter jo je potolažen odkuril.

Daleč tam na koncu vasi je pričakovala duhovnika mladenka, vsa objokana in prepadena. Skrb in žalost sta se ji poznali na obrazu.

«Oh, kako težko vas pričakujem,» mu je potožila. «Od nedelje še nisem zatisnila oči. Ali se bo tudi moja teta zbudila in vstala iz groba?»

«Gotovo bi jo rada videla, dobra deklica?»

«Rada, saj pravim, pa se je tudi bojim. Zapustila mi je svoje premoženje in naročila, naj si ga s sestrami razdelimo. Mislila sem si: saj ni veliko in sem imetje sama obdržala. Zato bi vas prosila, da je ne spravljamo v nejevoljo.»

«Nič se ne vznemirjaj! Ako nočeš, je ne bomo motili v večnem spanju.»

«Zelo sem vam hvaležna. Pravijo tudi, da duša silno trpi na poti iz večnosti na zemljo. Tudi teh muk jo hočem obvarovati.»

Utrujen zaradi neprestanega govorjenja se je župnik izognil glavni poti ter se je po bližnjici podal v župnišče. Hotel se je odpohiti, a se je bridko varal. Čakala ga je gruča faranov, moški in ženske, iz bližnjih in daljnih kotov župnije. Vsi so soglasno zahtevali, da se napovedano obujenje mrtvih ne izvede.

Zadovoljnost je obhajala župnika v zavesti, da je svoje ljubeče ovčice tako imenitno preizkusil. Obenem pa se je bridko razjokal ob misli na nestalnost človeške ljubezni. Namesto čudeža na pokopališču je napravil tisto nedeljo primeren govor ter je «ljubezen» svojih faranov pošteno ožigosal.

S o t e š č a n.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

KOLONISTOVO PISMO.

Benica pri Dolnji Lendavi, koncem februarja.

Po raznih časopisih in letakih čitamo «Darujte za poplavljenca!». Ko bi vsak človek razumeval ta klic, sem uverjen, da bi tudi daroval kako malenkost za nesrečnike.

Kaj je poplavljenec, more vedeti edino človek, ki je to sam izkusil. Kolonisti na Benici pri Dolnji Lendavi dobro vemo, kaj je poplava, ker smo to doživeli že štirikrat v štirih letih po naši naselitvi. Poznamo tudi posledice poplave, ker jih bomo občutili še več let. Poplava nam je zadala težak gospodarski udarec z uničenjem dveh tretjin poljskih pridelkov. Posebno nam bo luđa pela pomladi, ker ne bo semenskega krompirja, a denarja nimamo, da bi si mogli nabaviti potreben semenski krompir.

Država je pobirala na poštnih pristožbinah prispevke, da se poplavljenec omogoči njihovo bedno stanje. Kakor pa je podoba, se za nas nikdo ne zmeni.

Domnevamo, da nas pristojno oblastvo ne smatra za poplavljenca, čeprav smo bili dvakrat poplavljeni v letu 1926. Radovedni smo, ali so na vseh pristojnih mestih tega mnenja.

Davčni urad nam je poslal položnice, da plačamo od treh let zaostali davek. To je za nas poplavljenca sploh nemogoče. Odkod naj vzamemo denar? Ničesar nimamo prodati, ker nam poplava ni pustila niti toliko, da bi zadostovalo za prehrano ljudi in živali.

Vložili smo vlogo na velikega župana za mariborsko oblast, v kateri smo zaprosili za dovoljenje gradbe nasipa zoper poplavo ob reki Mur, ali do danes še ni nikake rešitve. Prosimo g. velikega župana, da nam tozadevno prošnjo čimprej reši, da bomo mogli prepotrebni del nasipa zgraditi še v zimskem času pred nastopom poljskega dela.

Nas je agrarna reforma naselila v taki kraj, kamor nima dostopa, posebno v zimskem času, nihče drugi kakor voda. Čim dva dni dežuje, že nas obišče reka Mura ali pa Lendava. Ceste so v tako slabem stanju, da v zimskem času sploh niso uporabljive.

Z občinskim gerentstvom naše občine (Petšoveci) si tudi ne moremo pomagati. Zanimivo je tudi, da smo kolonisti pristojni v občino že štiri leta in se nam nalagajo vse občinske pristojbine, a v občinski svet ne moremo priti, da bi mogli zastopati interese naselbine. Skrajni čas je, da se tudi tukaj uvede red, da bo enkrat konec neljubih razmer, ki vladajo med kolonisti in občino.

Kolonist I. M.

STRAŠNE VERSKE ZLORABE.

Gorje, koncem februarja.

Vera nima nič skupnega s SLS, tako čitamo v nekaterih klerikalnih listih, toda naši duhovniki nam vsak dan potrjujejo ožje sorodstvo med SLS in vero. Tako delata v zadnjem času tudi naša gg. župnik in kaplan.

Tudi pri nas je stara navada, da se vrši v pustnem času izpraševanje za velikonočno spoved, in sicer po vrsti za fante, dekleta, može in žene. Vsakomur je jasno, da bi moralo biti to izpraševanje strogo verskega značaja brez vsake politike. G. župnik pa je očitno drugega mnenja ter je pri tej priliki razvil živahno agitacijo za klerikalno časopisje in SLS.

V torek 23. februarja t. l. so bile na vrsti žene. Naš župnik je v mišljenju, da ima, pred seboj čredo pohlevnih ovčic, pričel na vso moč hvaliti SLS, vladu itd. ter je udrihal po dr. Žerjavu in g. Puclju, češ, da sta osleparila državo, da hoče dr. Žerjav vse duhovnike pomoriti in podobno. Tega besedovanja so se nekatere žene naveličale ter mu je ena izmed njih dala krepak odgovor. Beseda je dala besedo in g. župnik jo je v svoji sveti jezi spoznal za enako živalim, ki jih je že Mojzes daroval Bogu. Ko se je oglašila še druga žena ter je povedala g. župniku, da so prišle poslušat besedo božjo, ne pa politike, se je g. župnik še bolj razvnel ter ji je s posebnimi besedami skušal pojasniti, da je še premлада, čeprav je že par let poročena. Seveda sta se obe «garjevi» ovci odstranili. Vso zadevo ima sedaj v rokah sodišče. G. župnik bo to izpraše-

Utrujenim od težkega dela

ki ne morejo več delati, bolnim, slabotnim, nervoznim in rekonalescentom po težkih boleznih pripravljamo «Kalefluid» D. Kalenličnika, ki vrača zdravje, moč in voljo do dela, razkraja in odstranjuje iz organizma mehurno kislino, urate toksine in druge strupe, ki suše našo kri. Vse to so potrdili tisoči zdravnikov in stotisoči bolnikov iz raznih držav, kakor Anglije, Francije, Amerike, Rusije, Poljske, Jugoslavije, Rumunije itd.

Kalefluid je bil za svoje vrline odlikovan na higijenskih razstavih v Parizu, Londonu, Bruslju in Florenci s štirimi grand Prix in štirimi zlatimi kolajnami. Detajlna poizkušna literatura «Preporodjaj» z zdravniškimi ocenami in pismi bolnikov se pošlje vsakomur brezplačno Obrnite se: Beograd Pop Lukina br. 1, Lit. D. Miloš Marković. «Kalefluid» se prodaja v vseh lekarnah in drogerijah, pošilja pa se tudi po poštnem povzetju.

vanje obžaloval in pomnil gotovo malo dalje kakor štiri kvatre.

Podobnih primerov lahko navedemo še več. Počasi bomo že še kaj pojasnili. Posebno radi zvonov bo izrečena še marsikatera beseda.

Pri minulih volitvah v oblastno skupščino je bil pod vodstvom gg. župnika in kaplana na nogah ves klerikalni aparat. Toda kljub temu, da so za vsakih par hiš posebej sklicali volilni sestane, so nazadovali za 31 glasov ali skoro 10 odstotkov, dočim smo mi napredovali za 48 glasov ali 96 odstotkov, in to ob zelo majhni agitaciji. Pri prvih prihodnjih volitvah pa moramo na delo z vsemi močmi, da bo naš trud kronan s še lepšim uspehom. Vsa čast vsem zavednim možem in ženam, fantom in dekletom, ki mislijo z lastno glavo in se ne udajo pritisku verskih zlorab.

PISMO PRAPREŠKEGA TONETA.

Ježica, koncem februarja.

Dve nedeli pred tm volitvam ja brav. Kokr skoři pu usli cerkvah ja imov tud višavsk fajmošter pulitično pridgo. Nč se ne bojte, deb Vam vleku uso to pridgo na dan. Pridga ud višavskega fajmoštra ja bva do pike pudožna usm drugm takm pridgam; namreč use te pridge su ble uzete ven iz «Slovenca» in «Domoluba. Zapisat Vam vočem iz pridge le tole:

«Vi kršansk mužé in fanti, glejte, de boste volil le naše kršanske muže! Mende se ne boste tko spozabl, deb volil te naše lberalce, te Sokole in brezverce, tori ldi, ud katerih izhajata «Domovina» in «Jutro». Pa tud Vi, kršansk starš, glejte, de na boste pustil sojev sinov in hčera k Sokolim! Če boja Vaše hčere zašle k Sokolim, boja zgubile vero in poštenje, pa nosile demov sramoto, a jaz bom krševal nezakonske otroke! Varujte se th garjevih nvac, ker po nihovmo sadu jh boste spoznal, a prepozno bo že takek...»

Ke tagca, kar se ja te dni prgodiv u višavsk far, s ni mishu ne fajmešter in negov prijatl, pa tud ne napredn može al, kokr jh je imenvov fajmešter, garjeve ovce.

Višavsk fajmeštr ja kršvov nezakonskega utroka. Mat ud nega ja bva crkovna pevka, a vače Orl.

Pa sta se srečava u tisth dneh Grčarjev Tamaž, mužak poštenjak in Sokol, pa Mglenov Nacek, kokrn klučar in narhušj politkar u cel far.

«No, dvovr dan, Nacek! Kaj pa ja kej novga?»

«I, menda nč posebnega.»

«Ja, sej to maš pa čist prov! Posebnga se prov za prov ni nč zgodiv, ampak našga fajmeštra pridga se ja prov lihr sponiva, ko ja reku: «Po nihovem sadu jh boste spoznal!» Al to ti tud povem, Nacek, pa dvabr s zapomn: De na tm našmo svet vlečejo razn vetrovi; zde ja potegnu, kokr sam veš, tak vetr, kja za vas, klerikavce, zvo marzu. Ta parvi nezakonsk utrok ja zde jz Vašga taborja, al ne? Tori, Nacek, ni use zvato, kar se svet!»

Nack jo je odkuru kar naprej, kokr bga kdo puliv z marzvo vodo.

Grčarjev Tamaž, moj star znanc, ja biv te dni enkat prmen in mja to povedu; pa še več družga k pride lpo pačas use na varsto. Pr odhod mja še reku: «Tone, zde jz zmiram bolj zastopm, zakuga se klerikavc tko bojejo in sovražijo «Domovino». To je sam zato, ku «Domovina» učash kako grenko, a resnično prnese ud klerikavcev. Resnica pa vači kole!»

LJUDSKO VSEUČILIŠČE

KERAMIKA.

Keramika ali po domače lončarstvo spada k najstarejšim obrtom. V nekem prejšnjem članku smo govorili, kako si je človek ukrotil ogenj kot najvažnejši element. Ob tej priliki smo omenili, da je človek, čim je dobil v oblast ogenj, začel žgati iz ilovice posodo. To so bili prvi začetki keramike ali lončarske obrti.

S temeljitim proučevanjem kemičnih lastnosti, ki jih imajo sirovine, in z izboljšanim načinom

izdelave, se je ta obrt v mnogih tisočletjih razvila do danes v pravo umetnost. Keramične predmete smemo prištevati k najlepšim izdelkom umetne obrti.

V naši domačiji je ta obrt tudi jako star. Ze v prazgodovinski dobi so v ljubljanski okolici žgali posodo. Zato najdemo dokaze v izkopaninah z Ljubljanskega barja.

Kljub tej častitljivi starosti pa naša keramika ni na taki stopnji, kot bi smeli pričakovati. Ta lepi in dobičkanosni obrt bi morali bolj gojiti. Poleg pripravnih snovi, ki jih je najti obilo po Sloveniji, imamo na ljubljanski obrtni šoli tudi oddelke za keramiko; tu se učenci lahko seznanijo z modernimi metodami tega obrta ter se izvežbajo praktično v lončarstvu.

Kaj obsega vse keramika? Najnižjo stopnjo keramične tehnike zavzema opckarstvo, vrhunc pa izdelovanje porcelana. Na prvi pogled se zdi človeku malo čudno, če trdimo, da sta sirova opeka in porcelanasta vaza najbližja sorodnika. Pa je vendar tako. Obadva predmeta sta keramična izdelka, napravljena iz skoroda iste snovi, le da je snov, iz katere je vaza, veliko čistejša.

Najpreprostejši keramični izdelki so opeka za zid, strešniki, osuševalne cevi in tlak. To blago delajo iz ilovice, ki ji je primešan železni okio, ki daje opeki rdečo barvo.

Tovarne rabijo za oblikovanje opeke posebne stroje; le redko kje vidimo še stare vrste peči, ki požro zelo veliko kuriva, in dobivamo iz njih slabo blago. Po večini rabijo danes tako zvane Hoffmannove peči z visokimi dimniki. Toplota v peči znaša 900 do 1300 stopinj Celzija. V rabi pa je tudi Bockova kanalska peč, v kateri se kuri sredi približno 40 m dolge peči in se premika opeka na železnih vozičkih od enega konca peči do drugega; in prvi polovici pota se osuši in zagreje, v sredi popolnoma skuha, kakor pravimo, v drugi polovici pa polagoma ohladi.

Izdelki, ki smo jih tu našteali, so krhki in luknjičavi.

Druga vrsta keramičnih izdelkov je sicer tudi še luknjičava, a ima neko drugo prednost, je namreč neizgorljiva. Sem prištevamo šamotno opeko, ki jo rabimo za peči z veliko vročino, ki bi jo navadna opeka ne prenesla.

Nadaljnjo skupino keramičnih izdelkov tvori lončevina in fajenca ter majolika.

Iz gline oblikujemo predmete na razne načine, največ rabimo lončarsko koluto. Delo opravi deloma človeška roka, pri bolj zamotanih predmetih pa se rabijo kalupi iz sadre in pa šablone iz lesa. Tako izdelana posoda se osuši na zraku, potem pa se utrdi pri toploti približno 1000° C v pečeh; taka posoda je še luknjičava in ne drži tekočin; zato jo je treba še loščiti ali glazirati, to je prevleči na površju s steklovinjo.

Kaj pa je lošč ali glazura? To umetnost je našel Lah Luka della Roba. Lošč dobiš, če zmelješ kako naravno svinčeno spojino, na primer svinčeni sijajnik, zmelješ skupaj malo gline v fin prah ter zamesiš z vodo v redek sok. V ta sok pomočiš glinasto posodo, ki jo hočeš loščiti. Če posodo nato deneš v peč, se napravi iz svinca in kremenčeve kisline v glini steklo, ki se raztopi in ološči vso površino posode. Tak lošč pa ni poraben za vsako posodo. Ker je svinec strupen, je raba tako loščene posode v kuhinji prepovedana. Zato rabijo za te izdelke druge neškodljive snovi.

Boljšo vrsto keramičnih izdelkov tvori gosto glinasto blago, kakor so na primer plošče, s katerimi so obložene kopalne sobe.

Najimennitnejše glinasto blago pa je porcelan, ki so ga iznašli Kitajci menda že 200 let pred Kristusom. V Evropi imamo prve novice o kitajskem porcelanu iz 11. stoletja. V večjih množinah pa je začel prihajati porcelan iz Kitajske v Evropo v 17. in 18. stoletju. Iznajdba porcelana v Evropi je slučajna. Po mnogih poskusih se je to posrečilo leta 1706. Böstgerju.

Najpopolnejši keramični izdelek je trdi porcelan, ki je bel kot mleko in tako trd, da ga jeklo ne razí. Tovarne izdelujejo iz takega porcelana vaze, servise za kavo i. dr.

Pri nas kopljejo porcelanko pod Sv. Primožem nad Kamnikom. Dobra prst za keramiko pa

se nahaja tudi na Dolenjskem, južno od Kuma, okrog St. Ruperta, Mirne, Trebelnega. Pogoji za razvoj keramične industrije v Sloveniji so torej izpolnjeni. S primernim kapitalom in z izvežbanimi močmi bi se dal tu dobiti nov vir dohodkov.

Listnica uredništva

Gočova. Ne stane nič. Dopisi morajo biti samo resnični in ne smejo biti proti tiskovnemu zakonu.

Veliki dol. Dopisovanje ne stane nič. Pišite nam o domačih dogodkih. Tudi smešnice zelo dobro došle!

Dobrovnik (Prekmurje). Ni za objavo! Protitiskovnemu zakonu.

ZANIMIVOSTI

PES ZAKRIVIL CERKVENI RAZKOL.

To se čuje sicer malo verjetno, vendar je resnično. To pomembno vlogo ima v zgodovini anglikanske cerkve pes angleškega poslanika Tomaža Bolegna. Ta zgodovinski kužek se je tako nespodobno obnašal napram papežu Klementu VII., da je končno izzval cerkveni razkol leta 1532.

Angleški kralj Henrik VIII. se je, kakor nam pove zgodovina, naveličal svoje starejše in pobožne žene Katarine Aragonske. Ločil se je od nje ter oženil mlado, lepo dvorjanko Ano Bolegno. Papež ni hotel pristati na to ločitev, ker se je bal zameriti se cesarju Karlu V., Katarinemu stricu. Henrik VIII. pa je poslal v Rim posebno zastopstvo, ki naj bi na vsak način izposlovalo ločitev. Na čelu tega poslanstva je bil oče lepe Ane Tomaž Bolegno, ki bi bil rad videl hčerko kot priznano kraljico. Stari gospod pač ni mislil, da bo pozneje plačala njegova lepa edinka to čast z življenjem. Rabelj ji je namreč odsekaval glavo, ker je bila preveč živahna in lahkomišelná.

Papež je sprejel londonske odposlance na koncilu v Bologni in je pred vsem zahteval, naj poljubijo križec, ki se je nabajal opremljen z biseri na njegovem lepem rdečem čevlju. Bolegno je smatral, da je to pod njegovo častjo, in je odklonil poljub. Papež pa je izjavil, da se drugače ne bo začel pogajati ter je znova iztegnil nogo in javno zahteval dolžno čast. Nesreča je hotela, da je spremljal Bolegna, po šegi tedanjega časa, tudi njegov pes, velikanska doga. Pes je menda mislil, da hoče razkačeni stavec napasti njegovega gospoda, pa je napravil velikanski skok in ugriznil papeža v nogo. Ta nepričakovani «poljub» je tako razjezil svetega očeta, da je prekinil avdienco in se je moralo odposlanstvo vrniti na Angleško brez uspeha. Zaradi tega je Henrik VIII. proglasil v parlamentu neodvisnost angleške cerkve od papeža in tako dosegel ločitev. Doga Tomaža Bolegna je menda edini pes, katerega omenja cerkvena zgodovina.

× **Nova ekspedicija v polarne kraje.** Polarni raziskovalec dr. Knud Razmussen namerava organizirati peto mednarodno ekspedicijo v polarne kraje, ki naj bi preiskala in proučila vse doslej še neraziskane dele polarnega ozemlja. Ta ekspedicija bo mednarodna, ker se je udeleže istočasno Danska, Amerika in Kanada. Ekspedicija se bo pečala tudi z zgodovino Eskimov.

× **Nevaren ljubavni sestanek.** Na Siciliji je neki trgovec zalezoval mlado ženo, katere mož je bil v Ameriki. Ker ga je žena dosledno zavračala, se je neko noč preoblekel v dostavljaleca brzojavk in sredi noči nesel svoji oboževanki nujno brzojavko, ki pa jo je seveda sam sestavil. Posrečilo se mu je res, da se je prisleparil v ženino spalnico, a tam je dobil namesto poljubov par čvrstih zausnic, da jo je hitro zopet pobrisal. Žena je vrhu tega potožila svojo nadlogo dvema svojima bratoma. Na njun nasvet je povabila za ljubljenega moža neke noči na sestanek v svojo hišo. Ves srečen je ta prihitel. Ko pa je že sanjal o objemih svoje izvoljenke, so ga pograbile trde

Senzacionalna prodaja

**„DOKO“ čevljev
po znižanih cenah se
vrši do sobote.**

„DOKO“, Prešernova ul. 9, dvorišče.

pesti njenih bratov in ga premikastile do nezavesti. Rešila ga je šele policija.

× Zakaj so v Turčiji odpravili fese. Angleško novinarko Terringtonovo je sprejel nedavno turški diktator Kemal paša in ji pojasnil, zakaj je prepovedal nošnje fesov in pajčolanov. Turške ženske so imele obraze že od pamtliveka zagrnjene in šele Kemal paša jih je rešil te neprijetne noše. Kemal je odpravil tudi fese, ki so bili glavni znak turške narodne noše. Na vprašanje, zakaj je to storil, je Kemal paša odgovoril: Vlada je odredila, da bo vsaka ženska, ki se pojavi z zagrnjnim obrazom, strogo kaznovana. Ženske so se tej odredbi odločno uprle. Največji odpor je nastal med kmeticami. V severnih pokrajinah, kjer je bila agitacija proti vladni odredbi posebno velika, so morale oblasti pet agitatorjev obesiti. S tem smo hoteli dokazati ljudem, da se vlada s svojimi odredbami ne šali. Mnogi Turki so proglašali fes za sveto pokrivalo in so napadali vse, ki so začeli nositi evropske klobuke. Ženske, ki niso hotele odgrniti svojih obrazov, so trdile, da so pajčolani znak moralnega življenja. Toda v resnici se je skrivala pod pajčolanom nemoralnost. Poleg tega je bila stara moda zagrjenih obrazov nezdrava in je dražila moške, ki so videli žensko vedno zagrnjeno. Pod pajčolan se je priteplo v Turčijo mnogo zločink in pustolovk. Zato je bila vlada prisiljena, to modo prepovedati. Kdor se pregreši proti vladni odredbi enkrat, ga zadene denarna globa. Za drugo kršitev odredbe je določena zaporna, za tretjo pa smrtna kazen.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

LEV.

(Milčkova domača naloga.)

Včeraj smo bili z gospodom učiteljem v me-nažeriji. Je precej velik in se končuje v močne šape, ki jih lahko skrije. Njegovo rjovenje je strašno, ako se raztogoti. Njegova gospa se imenuje levinja, ker nima grive in svoje mladice zelo ljubi. Obstojajo iz štirih nog in repa in pridejo vsako leto enkrat na svet. Lev je ljubljeneč mesa, je pa gotovo tudi piškote. Tudi po zemlji je hlastnil in že je ni bilo. Njegov strežnik ga krmi z železnim drogom in ga kroti s pogledom. Njegovo zobovje je strašno, njegov jezik je hrprav. Oči so pritrjene v glavi. Vidimo jih tudi ponoči, ker ima okroglo zenico. Rep se nabaja na levi strani. Razprostira se po celi Afriki in Aziji. Od tam smo se peljali s tramvajem nazaj v šolo. Brat mi je povedal, da je stric nekoč videl leva v cirkuzu telovaditi na lestvi. Pa je padel dol in se pobil, pa je stokal in jokal kakor človek.

Nas pa še čaka.

Ko so nekega razbojnika obesili, je med gledalci vzdihnil neki starček: «Ta je že prestal, toda naš vse pa še čaka.»

Otrokov ponos.

Paglavci so se na cesti prepirali ter je prvi zaklical drugemu: «Kaj boš ti govoril, ki še očeta nimaš!» — «Imam jih morda več kakor ti!» se je drugi odrezal.

Nov dvorni založnik.

Lizika je vprašala mamo: «Ali imajo tiste štorklje, ki prinašajo majhne prince, naslov dvornih založnikov?»

Nevtralna suknja.

Židovski trgovec je prišel v Berlinu h krojaču, da mu umeri novo suktnjo. Krojač ga je vprašal, ali želi imeti suktnjo po nemškem, francoskem ali angleškem načinu. Žid: «Suktnja naj bo lepa in moderna, toda popolnoma nevtralna, ker jaz sem trgovec, ki moram z vsemi ljudmi v miru živeti.»

Nič posebnega.

Župnik je bil za novo leto povabljen v graščino na večerjo, kjer so prinesli nazadnje sveže črešnje na mizo.

Neka gospa je opozorila župnika na to posebnost, a župnik je zaničljivo zamahnil z roko, rekoč: «Kakšna posebnost, jaz sem jih imel doma že pred šestimi meseci.»

Z vragom se ni dobro bosti.

Dalmatinec je videl ob morski obali vruga, ki je gledal v vodo in se neprestano nizko klanjal. Dalmatinec si je mislil: sedaj je najlepša prilika, da vržem neopaženo vruga v morje in bo svet rešen vsega hudega.

Tiho se je priplazil vrugu za hrbet, nato pa z vso silo naskočil, da ga butne v vodo, toda ravno tisti hip se je vrug zopet globoko priklonil, da je Dalmatinec zletel preko njegove glave v morje. Od takrat imajo Dalmatinci pogovor: Z vragom se ni dobro bosti.

Ni samo po eni strani pijan.

Župnik, ki je bil pri svojem dekanu na bogati pojedini, je grede navzdol s prvega nadstropja zgrabil z desno roko za držaj ob zidu, obenem pa iskal tudi z levico na nasprotni strani zidu enako oporo, a ker ni ničesar otipal, je jezno godrnjal: «Kakšen nerodnež je naš dekan! Mar misli, da sem samo po eni strani pijan?»

Dobrosrčnost.

V Žabji vasi so ustanavljali društvo za zaščito siromašne mladine. Na ustanovno zborovanje sta prišla tudi skopuha sosedu Grabež in Stiskač. Šolski vodja je predaval o bedi sirot tako ganljivo, da si je Grabež začel brisati solze ter z jokavim glasom rekel Stiskaču: «Sosed, k takemu društvu pa moraš pristopiti in kaj odriniti!»

Najlepši govor.

Miha: «Sinoči sem večerjal z Janezom in reči moram, da je imel najlepši govor, kar sem jih kdaj slišal.»

Nace: «Kaj pa je povedal takega?»

Miha: «Dejal je: „natakar, dajte mi račun, jaz plačam.“»

Pes ga ni spoznal.

Jaka: «Kako je pa kaj z Janezom?»

Jurče: «Ali še nisi slišal? Pred kratkim je enkrat prišel trezen domov, pa ga zato njegov pes ni poznal in ga je vgriznil.»

Izdala se je.

Gospodinja: «Spravite oni kos mesa v omaro.»

Nova kuharica: «Jej no, mačka ga je snedla.»

Gospodinja: «Katera mačka?»

Kuharica: «Ali ni nobene mačke v hiši?»

Iz hudobnosti zadel dobitek.

Katra: «Tereza, ali si že slišala, da je tvoj ločeni mož zadel v razredni loteriji 100.000 dinarjev?»

Tereza: «Seveda! To pa je storil samo zato, da mene jezi ta hudobnež...»

MALI OGLASI

Semena

vseh vrst, najboljše kakovosti in oblačilno blago za pomlad in poletje dobite najugodnejše v trgovini

F. Senčar, Mala Nedelja in Ljutomer.

Posestvo.

liša, zemljišče, lep bukov gozd, se proda. V hiši že več let gostina. Pri cestl, 10 minut od farne cerkve na Dolenjskem (okraj Črnomelj). Proda se zaradi starosti lastnika. — Naslov pove uprava «Domovine».

Mlad obrtnik.

star 24 let, z boljšim obrtom in lastno, novo enonadstropno hišo ter dobro vpeljanim obrtom, v lepem in prometnem kraju v Sloveniji, se želi seznaniti v svrhu ženitve z boljšim kmetijskim dekletom, starih 18 do 24 let, ki bi imelo 50.000 Din gotovine. Prednost imajo srednjepostavne, po možnosti tudi od kakega podjetja. — Pomudbe s sliko naj se pošljejo na upravo «Domovine» pod šifro «Vesela pomlad». 70

HALO! POZOR! HALO!

Kdor hoče dobro in poceni obleko kupiti, mora v novo otvorjeno trgovino v Škofjo Loko k REMIHU iti.

Brezplačna knjiga: „Preporod zdravja“

z zdravniškimi ocenami in pismi bolnikov o delovanju čudežnega zdravila „Kalefluid“ D. Kalenicevka. Pišati: Beograd, Pop Lukina 1, Miloš Marković. 67

Kajenje je strup!

Vsako se lahko odvadi ali omeji zdravju škodljivega kajenja z uporabo dr. Rascherjevih Putschtablet. Omoč 30 in 42 Din, v vseh lekarnah in drogerijah, ali pri „Aurora“ k. d., Kamenica 187 (Srijem). 66

Trpežnost vaših čevljev se podaljša

ako uporabljate

Luno

pravo terpentinsko kremo. 41

Prepričajte se!

Ako imate bolečine

kupite v lekarni ali kaki odgovarjajoči prodajalni Fellerjev pravi blagodišeči «Elsafluid». Nadgrajte vsak večer in vsako jutro boleča mesta in strmeli in veselili se boste, kako hitro in prijetno vam «Elsafluid» ublažuje bolečine. — Če ste zdravi, uporabljajte «Elsafluid» za grgranje, za umivanje in hvaleži boste ter ostali zvesti «Elsafluidu». Dnevno negovanje telesa z «Elsafluidom» vam kot plačilo prinaša vedro glavo, močne mišice in zdravo spanje. — Ze naši očetje in dedje so ga uporabljali od zunaj in znotraj kot zanesljivo domače sredstvo in kosmetikum.

Zahtevajte za poskus v lekarnah in odgovarjajoči prodajalni izrecno „Fellerjev pravi Elsafluid“, v poskusnih stekleničkah po 6 Din, v dvojnatih stekleničkah po 9 Din, ali specialnih stekleničkah po 26 Din. Po posli pride tem ceneje, čim več se naroči naskrat; z zavojitno in pošiljno vred stane

9 poskusnih ali 6 dvojnatih ali 2 specialni stekl.	61 Din
27 „ „ 18 „ „ 6 „ „	133 „
54 „ „ 36 „ „ 12 „ „	250 „

Narodila nasloviti različno takole:

EUGEN V. FELLER

lekarnar v STUBICI DONJI

Elsatrg št. 241 (Hrvatska).